

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Éjjeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Egész évre . . . . . 1150 Lei
Félévre . . . . . 600 "
Negyedévre . . . . . 320 "
Egy hónapra . . . . . 110 "

XI évfolyam * 148. szám

1928 július 6 Péntek

* 5688 Thamusz 18 *

Cenzurat: Suci

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Uj váratlan nehézségek merültek fel a stabilizáció utjában

Ellenzéki lapok szerint nemcsak a stabilizáció, de a kölcsön is bizonytalanná lett és emiatt erősen megrendült a kormány helyzete

(Bucuresti-Bukarest, július 5. Az Uj Kelet tud.) Két napig tartott mindössze a liberális kormányának a kölcsöntárgyalások gyors befejezése és a lejnek szombaton éjjel való stabilizálása irányában láptól optimizmusa. Tegnap már félénken hangoztatták a stabilizációról, hogy nem bizonyos, hogy meglesz, — a legfőbb jelentések szerint pedig már bizonyos, hogy nem lesz meg. A ma reggeli bukaresti lapok egyöntetűen tudnivaló, hogy a stabilizációs műveletek össze halasztódnak el s ezeknek az ellenzéki lapok által közölt híreknek különös súlyt ad az a tény, hogy a hivatalos Rador távirati irodák is jónak látta továbbítani őket. Tény az, hogy a tárgyalások barometere erősen süllyedésben van és a kormány tagjai ma délelőtt nem is titkoltak aggodó idegességüket és pesszimizmusukat a tárgyalások közeli sikerét illetően.

A bukaresti lapok szerint a hét elején bizakodó hangulatot az angol Schröder-házzal létrejött megegyezés idézte elő, a mely után Bratianu Vintila azt hitte, hogy az egyezmények aláírásának most már mi sem állja útját. Kiderült azonban, hogy a külföldi tőke sokkal szolidárisabb, mint ahogyan azt a miniszterelnök hitte volna. Ez a szolidaritás pedig nemcsak a Németországgal való megegyezést követeli, de bizonyos Hollandiával szemben fennálló vitás kérdések rendezését is kívánja. A kormány pedig, hogy szavát állja a külfölddel szemben és belpolitikai helyzetét is konszolidálja, — kénytelen folytatni a tárgyalásokat, kénytelen lesz elfogadni súlyos áldozatok árán is az egyes államok feltételeit, hogy a kölcsön és a stabilizáció végül is valósággyá válhassanak.

Az egyik miniszter koncentraciót emleget

Az „Adeverul” munkatársa ma délelőtti beszélgetést folytatott a kormány egyik prominens tagjával, aki a következőket jelentette ki:

— En már remélek. Mindenesetre el kell ismernünk, hogy a Németországgal szembeni fennálló kérdések rendezése és a Reichsbank részvétele sokkal nagyobb nehézségeket okoz nekünk, mint ahogyan azt eleinte hittük. Az angol és a német tőke közötti kapcsolatok sokkal szorosabbak, semmint hogy egyiket a másikkal szemben ignorálhattuk volna.

A kormányban egy másik, ugyancsak befolyásos tagja pedig a következőket mondotta az „Adeverul” munkatársának:

— Szó sincsen a kölcsöntárgyalások abbahagyásáról, még kevésbé azok megszakításáról.

Elképzeltetlen az, hogy a tárgyalásokat kivégegyék az egyik párt kezéből és odaadják egy másik pártnak. Legfeljebb arról lehet szó, hogy egy koncentració kormány vigye tovább a tárgyalások fonalát.

Az „Adeverul” természetesen élénken

kommentálja a miniszteri nyilatkozatot. A lap megállapítja, hogy a liberálisok kezdik belátni, hogy egyedül nem képesek a kölcsönt és a stabilizációt tető alá juttatni. Minthogy ma délig semmilyen megnyugtató jelentés nem érkezett a román megbízottaktól, a kormány helyzete erősen megrendült. A lap végül azt a konkluziót vonja le, hogy amennyiben néhány napon belül a kölcsönt nem sikerül perfektuálni, úgy számítani kell egy közeli kormányválsággal, annál is inkább, mert Berlinből érkező jelentések szerint német pénzügyi körök úgy vannak informálva, hogy a párisi és londoni tárgyalások is negatív eredménnyel végződtek.

Ki felelős?

A legújabb pesszimiztikus hírek hatása alatt a bukaresti nem liberális sajtó viharos támadást intéz Bratianu Vintila ellen. Szemérveti, hogy a miniszterelnök csak nyolc hónapig tartó

tárgyalások után jött rá arra, hogy a stabilizációt nem lehet csupán Franciaország segítségével Anglia és Németország figyelmen kívül hagyásával megvalósítani. A lapok támadják a Banque de France is, amely súlyos koncessziók ellenében magára vállalta a stabilizáció garanciáját, hogy aztán most teljes erővel követelje a Németországgal való megegyezést.

A nemzeti parasztpárt hivatalos lapja, a „Dreptatea” az utolsó játék cím alatt cikket közöl, amelyben azt írja többek között, hogy szombalig minden ki fog derülni. Ki fog derülni, hogy még a Schröder-Bankházzal sem írták alá a járadékok revalorizálásáról szóló megállapodást. Ki fog derülni, hogy a kölcsön lanszirozása október előtt lehetetlen, a milyen lehetetlen az is, hogy a stabilizációt egy háromszáz millió frankos előleggel megcsinálják. Bratianu Vintila abankot akar játszani, kétes azonban, hogy Moreau, a Banque de France kor-

Popovici Mihai kijelenti, hogy a nemzetipárt jobb feltételekkel tudna kölcsönt kapni

Bucuresti-Bukarest, július 5. Popovici Mihályt, a nemzeti parasztpárt jövődéli pénzügyminiszterét kerestük ma fel, hogy az Uj Kelet hasábjain mondjon véleményét a stabilizációról és arról a változásról, melyet a stabilizáció a gazdasági életben okozhat. Az első meglepetésben akkor volt részünk, amikor Popovici Lascar-Catagri uccai villája előtt ott láttuk Duca belügyminiszter Fiat-autóját állni. Alig kellett néhány percet várunk és tanui lehettünk annak az érdekes jelenetnek, amikor Popovici Mihály a villája kapujáig kísérték ki Duca belügyminisztert.

Pár perccel később már mi ültünk abban a karosszékben, ahol Duca ült, velünk szemben foglalt helyet Popovici Mihály.

— Bizonyos az — kezdte Popovici Mihály nyilatkozatát, — hogy a stabilizáció az alapja a gazdasági életnek és egy normális gazdasági életet nem is lehet a stabilizáció nélkül elképzelni. De hiszen ez a kérdés annyira tisztán áll mindenki előtt, hogy ezt nem is kell bővebben kifejtennem. Azonban az az egy bizonyos, hogy a stabilizációs rendszabályokat és a stabilizáció technikai keresztülvitelét igen nagy gondossággal és elővigyázatos pontossággal kell végrehajtani, hiszen ha a stabilizáció bármely oknál fogva nem sikerülne, ez kiszámíthatatlan károkat jelentene az országra nézve.

Mit várhat az ország a stabilizációtól?

— Képviselő ur véleménye szerint mikor fogjuk a gazdasági életben megérteni a stabilizáció előnyeit?

— En azt hiszem, hogy a stabilizáció után közvetlenül már érezni lehet majd

a normális gazdasági életbe való visszatérés szimptomáit, feltéve, ha a stabilizáció kívül igénybe vesszük mindazon egyéb eszközöket is, amelyek a normális fejlődést, ilyen törvények: a bányatörvény, az energia törvény, a nacionalizációs törvény, az idegen tőke ellenőrzéséről szóló törvény stb. Ezek akadályozták idáig, hogy visszatérjünk a háboru előtti stabil állapotokhoz és addig nem is lehet gondolni a normális állapotok visszatérésére, míg ezek a törvények érvényben lesznek.

— Képviselő ur elképzelhetőnek tartja, hogy a német tőke levonása nélkül is stabilizálható a lej? — tettük fel második kérdésünket.

— Az ország evidens érdeke, hogy az összes nagy jegy kibocsátó bankok közösen garantálják a stabilizációt, hiszen osakis abban az esetben beszélhetünk komplett garanciáról és így természetesen, hogy Németország közreműködésére szükség van — de el tudom képzelni a stabilizációt — Németország nélkül is.

— Az Ön véleménye szerint képviselő ur, hogyan lehet megmenekülni a stabilizáció körüli gazdasági megrázkódtatásoktól?

— En azt hiszem, hogy ilyesmire egyáltalában nem lehet számítani, hiszen a stabilizációnak az a célja, hogy épen az ilyen gazdasági megrázkódtatásokat tegye lehetetlenné. Épen így teljesen abszurd gondolat az, hogy a stabilizáció kapcsán esetleg devalváció következhetne ami halálos nagy katasztrófa lenne és nem hiszem, hogy valaki is komolyan gondolhatja erre. És azután azt sem szabad elfelejteni, hogy egy ilyen devalváció egyenesen komikusan hangzana, hiszen a stabilizáció mai intézői voltak

mányzója, aki egyike Európa legnagyobb szaktekintélyének, odaadná zsiroját egy ilyen mérész játékhoz. Szombaton le lesz leplezve a kormány utolsó kisdéd játéka is s az unmatolvajok parlamentje nem fog többé összeülni, — fejezi be cikkét a nemzeti parasztpárti hivatalos.

Titulescu már nem intézi az aktákat

A kölcsönön kívül a Titulescu-válság megoldása is komoly gondot okoz a kormányban. A külügyminiszter ma már nem akart néhány, a diplomáciai karba való kinevezéséről szóló aktát aláírni s kijelentette, — az „Adeverul” szerint, — hogy ezt a gondot már utódjára hagyja. Így Titulescu már nem is fogja megvalósítani a diplomáciai karban általa tervezett nagy változtatásokat sem s utódjára hagyja a négy üresedésben álló követség betöltésének gondját is. Titulescu öröksége körül erősen megindult a harc a kormányon belül. Duca valószínűleg megtartja a belügyi tárcát, a külügyek élére azonban nemcsak Argetoianu, hanem dr. Lupu is erősen pályázik. Az kétségtelen, hogy valamelyik tárca, akár a földművelésügyi, akár a munkaügyi ugyancsak meg fog ürrülni s ezekért viszont a liberális miniszterjelöltek között indult meg máris egy ekkeseredett küzdelem.

azok, akik éveken át a revalorizáció gondolatával foglalkoztak és most milyen lelkiismerettel foglalkozhatnának a devalváció gondolatával?

A katasztrófális kölcsön

— És most térjünk át a kölcsönre — folytatja Popovici Mihály — ma már kétségtelenül meg lehet állapítani, hogy a liberális kormány hibás uton kezdett hozzá a kölcsön perfektuálásához, mert hiszen ha sikerül a kölcsön — ami ma még kétséges — a liberálisoknak azíri volt erre szükségük, hogy az ország belső politikai életében elvesztett autoritását szerezzék vissza ezzel és a veszélyben levő presztízsüket védjék meg csakis így érhető meg az, hogy olyan koncessziókat voltak kénytelenek tenni, ami az országnak nagyon nehéz és súlyos áldozatába fog kerülni. Sok pénzáldozatába fog az Romániának kerülni, hogy Vintila Bratianu továbbra is kormányon ohajj maradjon.

A nemzeti parasztpárt jobb kölcsönt tudott volna kötni

— Teljes meggyőződéssel állíthatom azt, hogy a nemzeti parasztpárt ha elérte célját és sikerül normalizálni a belső politikai helyzetét, sikerül az összes országokkal korrektt jó viszonyt teremteni, s sikerül kollaborációs munkát kezdeni a külfölddel (és nem elidegeníteni a külföldi tőkét) sokkal, de sokkal jobb és kedvezőbb feltételek mellett tudni volna a kölcsönt megkötni, mint a ma. kormány.

— De hiszen nem is tudott volna a mai kormány más kölcsönt kötni, mert a belső politikai helyzete olyan gyengeségre mutat, melyet a külföldi tőke köny-

nyen kihasználhat. Az ország lakosságának kilencvenöt percentje a nemzeti pártzsidó mellett van és ebben az esetben mit kellene csinálnia a kormánynak. Logikus és természetes volna, hogy lemondjon és átadja a helyét. És nem is marad más hátra, el kell menjenek, akár akarnak vagy nem akarnak: menniük kell, hogy jöjjön egy új éra, mely szabad fejlődést ad az országnak.

„Nagyon hamar el kell menjenek“

— És véleménye szerint ez mikor következhetik be?
— Nagyon hamar.
Popovici Mihály most nevetni kezd.
— Abban az esetben, ha nem sikerül a kormánynak a kölcsön megkötése, akkor természetes, hogy el fognak menni,

ha pedig mégis sikerül nekik megkötni a kölcsönt, akkor meg nincs okuk tovább, hogy kormányon maradjanak, hiszen a kölcsön megkötése volt az a jó falat, melyért érdemes volt eddig kormányon maradni.

És a volt pénzügyminiszter egy félreérthetetlen mozdulattal huzza alá az utolsó szavainak jelentőségét.

Beszélgetés a francia autókirályal, aki minden embernek adna gépkocsit

Páris, jul. 5. Fürgé kis kocsijai citromsárga foltokkal szórják be Páris minden utcáját. Házak fala, hirdapok hasábjai, világító kirakatok öles betűi ellenállhatatlan erővel kalapálják agyadba a mágikus szót: Citroen és a rozsás, mámoros párisi éjszaka közepén, mint forradalmi fűzős lángol fel minden második percben az ég tetején a Citroen szó az Eiffeltorony vaseresz tékein. Büvszó, jelmondat, fogalom, szimbólum talán, vagy Sphinx talányának válasza. Csak most, hogy tapintatólág szemben állok vele, kezdem tudomásul venni, hogy ezek a betűk egy embert jelöltek eredetileg. Ötvenéves embert, André Gustave Citroen, háromgyerekes nagyapost, ki civikere mögött rám szegezi hideg, áthatlan kemény szemét, hogy belepirulok szinte és az a kellemetlen érzésem van, hogy ezek a szemek, mint megvesztegethetetlen becsüs keresztül látnak rajtam és már tudják, hogy mennyit érek az életben. Az ábrándjaimat szégyellem e pillanatban, a pénzben ki nem fejezhető imponderábilákat, miket zavaros életem alapul s mikért most bosszánatot kérek alázattal ettől a rozsás mivoltában kemény arcától, amelyen nincs egyetlen egy ránc vagy szöglet, mint ahogy egész boltozatában ifjú kopaszodó homlok is és nem akad ószál gyér hajában. A nyírott bajusza valahogy elzárja a száját és valóságilag megkönyülök, hogy beszélni kezd és hogy egy tréfával kezd.

„A telefontól jövök“ — mondja. „Egy idegen telefontól és megkérdezte igaz-e az, hogy az ittjárt amerikai szakembereknek megmutattam, hogy hét és fél perc alatt gyártok egy kocsit. Azt feleltem neki, hogy igaz. Erre azt mondta, hogy mindiárt gondolja és hogy azt is fölteszi, hogy ő a tulajdonosa ennek a kocsinak. És, hogy a hét és fél perc meglátszik a kocsin... Viccnek jó. Rosszvében nem veszem, — mert az én kocsim jobb, mint az ő véce.“

Igen, Amerikát utánzom, Amerika vezet. És ezt a módszereinek köszönheti. Mindenekelőtt maga a reklám.

A reklám fontos

Roppant költséggel megszerveztem a Citroen utat a Szaharán keresztül. Kifizette magát. Megvettem az Eiffeltornyt plakátoszlopoknak. Külön lapot

butor

vásárlás bizalom dolga

Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat

Marosvásárhelyre (Tg. Mures) és tekintse meg

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt. hatálmis raktárát. Bösendorfer, Stingl, Wirth, Hoffmann

zongora és pianinó gyárak képviselője.

Hiteles egyéneknek kedvező üzleti feltétele.

adok ki, a Citronen-újságot. Tizenötmillió példányt minden számból. Páris kedvencei az énekes Morris Chevalier és a táncoló Mistinguette esténként skecseseikben és tréfáikban szórják nevemet a tömeg közé.

Mert egyedüli fontos a tömeg Csak mennél tömegesebb termelés tehet lehetővé folytonos technikai javításokat egyre olcsóbb ár mellett. Standardtermelés mint Amerikában. Ma mégyszáz autót gyártok naponta: a közvetlen probléma az, hogy naponta ezret gyártok.

Huszonhét millió autót hordoz most a föld

De egyedül az Egyesült Államokban van ebből 22 millió. Egy-egy millió van Kanadában, Angliában, Franciaországban. A maradék két millió másfél tucat országra oszlik el. Az Egyesült Államokban minden öt lakosra esik egy kocsit. Kanadában 10-re Ausztriában 16-ra, Franciaországban 43-ra, Angliában 45-re. Ez a néhány szám egymagában megvilágítja már, hogy az autógyártásban még mennyi a teendő: mily rengeteg a tér! Minden embernek van ruhája, van ágya: kell, hogy autója is legyen! Az automobil nem luxus, hanem elsőrendű szükséglet.

Még 1918-ban mindössze 100.000 kocsit volt Franciaországban. Ma már közel egy millió. De ennek tíz éven belül három millióra kell emelkedni. Ez a belföld. Hanem mindez még nem elég!

Az egész világot el kell látnunk még automobilokkal. Franciaország évente 200.000 autót exportál. Anglia 100 ezret, de már Olaszország csak 64 ezret és Németország 54 ezret. A kivételben utól kell érniünk Amerikát. (Hogy a többi országot messze el kell hagynunk, arról nem is beszélek. Amerikán kívül egyedül Anglia konkurrens a német autópár oly szervezetlen még hogy maga Németország is behozatalra szorul, a többi országban pedig egyáltalán nincs számbavehető automobilipar.) De mi franciák igenis elérhetjük az amerikai termelést és kivitelét. Igaz, hogy Amerika maga termeli az autógyártáshoz szükséges nyersanyagokat és az amerikai város sem adókkal, sem vámokkal nincs úgy handicappelve mint francia. Ezzel szemben azonban sokkal előnyösebbek a munkabérek nálunk, mint Amerikában. Csak az a nagy baj, hogy ezek az olcsó munkabérek a mai francia termelésben még távolról sem jutnak kellő kifejezésre.

Az Egyesült Államokban az autómunkás napi nyolc dollárt keres és az átlagtermék kocsit 500 dollárba kerül, vagyis a kocsit ára egy munkás kéthavi bérével egyenlő. Nálunk hasonlíthatatlanul előnyösebbek a munkabérek, de egy kocsit ára egy munkás ötszáznapos bérének felel meg.

Ernek a kiáltó ellentétnek az oka hogy a mi gyártásunknál a munkabéren kívül eső költség meg aránytalanul magas. Ezt kell leszorítani, akkor akár emelhetjük is a béreket!

Hanem az ily gazdaságosabb termelés egyetlen útja: minél több kocsit gyártani! Amerikai módra, standard-szerűen, egy típusra. Nekem ugyszól-

ván már most is csak egy modellem van. — Persze a francia közönség más mint az amerikai. Az nem veszi be a standardgyártást minden további nélkül. A francia ember individualista. Neki külön kívánságai vannak és minden vevő más kocsit akar. Van olyan aki például egy különleges ülést kíván a kutyája számára. És ez csak egy példa ezer közül. De az átlagmodell sem lehet franciáknak ugyanaz, mint az amerikaiaknak. Az amerikai gyors és praktikus kocsit akar, a tetszetősség nem fontos neki. A francia nem rohanásra és üzletre, hanem vidám sétára, kényelmes életre veszi a kocsit: csinos, színes, olcsó kocsit akar mindenek fölé. Olyan kocsit, melynél nincs benzinparálás. Ezért a francia kocsinak állandó kapcsolatra kell berendezve lennie, ami megnehezíti a standardgyártást.

Coudenhove-Kalergi nyílt levelet intézett Müller-Frankenhez Paneurópa érdekében

„Öt év óta beszélünk európaiul, most már cselekedjünk európaiul“

(Bécs, július 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Gróf Coudenhove-Kalergi a Paneurópa-mozgalom vezetője és a paneurópai unió elnöke nyílt levelet intézett Müller-Frankenhez, az új német birodalmi kancellarhoz. A levélben Müllert a német nemzet megbízottjának aposztrofálja és figyelmezteti, hogy pártja Paneurópa programjába vette, most tehát itt az ideje, hogy ez a program a megvalósulás stádiumába lépjen.

A világtörténelemben először lép önnel — írja — olyan párt egy európai nagyhatalom kormányára, amely Paneurópa követeli. Az ön pártja három évvel ezelőtt Heidelbergben „gazdasági kényszerből“ követelte az európai gazdasági egység megteremtését és az európai Egyesült Államok megalkotását, hogy ezzel eljussunk az összes népek gazdasági szolidaritásához.

Európa elvárja öntől mint kancellártól, hogy ezt az ígéretét beváltja, egyengeti útját az európai gazdasági egységnek és leteszi alapkövét Európa Egyesült Államainak. Az ön kormány az európai történelem fordulópontját jelentheti, ha az ön cselekedeteinek bátorságát követni fogja az ön programjának merészsége, ha az európai egységet nem engedi át a jövőnek és a fejlődésnek, hanem saját maga lépi át a Rubikont, amely a mai széjjel-szagattott, leszegényedett Európát a holnap egységes, virágzó és kiengesztelt Európájától elválasztja.

A német nemzet egyharmada szavazott az ön pártprogramja s ezzel együtt az európai Egyesült Államok mellett, a másik harmada, amely nem osztja az ön belpolitikai céljait, szintén csatlakozik az ön paneurópai külügyi programjához. Németország népességének kétharmada tehát öntől várja Európa megújodásának kezdetét, a tartós béke, a gazdasági együttműködés, az igaz egyenjogúság és a nemzeti kiengesztelés alapján.

Ma, tíz évvel a háború befejezése után, eljött Európa újjáépítésének pillanata. Az ön nagy partnerének, a francia köztársaságnak külpolitikája olyan férfiu kezében van, aki mint a Paneurópai Unió díszelnöke, az ön céljait vallja és el van tökéltve arra, hogy megtesz mindent, ami

Amerikában az üzletember a legfontosabb vevő. Franciaországban a luxus-asszony. A nők a leg hálásabb vevők: ezért a belföldön a nők izléséhez ragaszkodom. Így Francia országban az autógyárosnak, még ha standardra, tömegcikket gyárt is, mindig és mindekképp az egyénre kell tekintettel lennie és a jó pszichológia üzleti követelmény.

A világ autópára a következő évtizedben legalább három-négyszázszázra fog emelkedni. Nekünk franciáknak évente három millió kocsit kell gyártanunk. Naponként ezernégyszáz. Ez a cél! A nagybankok, jóvendők finom megérzői, már tudják, hogy textil és vas mellett az automobil a legfontosabb iparág. Már érdeklődnek, már keresik a közlekedést. Meg kell indúlnia a hitelüzletnek egész nagy arányokban ahogy az Amerikában már régóta folyik — és ahogy már én is megkezdtem, szerényen, részletre adott gépkocsijaimmal.

Citroen elhallgatott. Nem beszélt páthosszal eddig sem. Nem emelte fel a hangját és nem hallottam tőle egyetlen hasonlatot vagy retorikai figurát. Mégis mintha a jövő faetasztikus országainak emelte volna fel függönyét: egy változott világba láttam szavai nyomán, melyben a gazdasági kivétel területekre számított ritka luxus: minden ember gépkocsit vezet. Millió és milliárd gépkocsit, mik megtették a távolságokat, legázolták a vám sorompókat, felfaltak minden országot. B. K.

tőle kitélik Európa egységének megvalósítása érdekében. A francia választások beigazolták, hogy a francia nemzet túlnyomó többsége e nagy paneurópai fél külügyi politikáját támogatni óhajtja.

Ne engedje a jövő négy esztendőben kihasználhatatlanul elhullani a nagy történelmi pillanatot! Senkinek tudhatja, mi hoz a jövő. Nem lehet tudni, vajon új válságok és háborúk nem változtatják-e meg a közvéleményt és nem hisztizik-e meg Európa a béke jegyében való tömörülését. Mielőtt a világháborúra való visszaemlékezés elhomályosul, már ne hezebb lesz Európát egyesíteni arra, hogy többé ne engedje visszatérni a háború rémét. Ma még könnyebb dolog ez, amikor a borzalomra való emlékezés frissen él az emberekben.

Epen ezért: Paneurópa nem lehet a jövő programja, hanem a napi politika követelése, kövelelése korunknak, kövelelése a mi generációnknak! Minden párt európai ember nevében appellálók ezért önhöz mindazok nevében, akik meg akarják akadályozni egy újabb világháború kitörését: mindazok nevében, akik szívesen jelszaggatott földrésznének gazdasági szolgajármát el akarják hártani, mind azok nevében, akik földrésznének újabb felvirágozását követelik és mindazok nevében, akik nemzeti jövőjüket nem gyűlölködéssre, vagy háborúra, hanem az egymással szomszédos népek együttműködésére alapítják.

Ragadja meg Európa együttműködésére az iniciatívát és hívja össze földrésznünk többi paneurópai államférfiával együtt az első paneurópai konferenciát.

Az európai államoknak ez a konferenciája kell, hogy egy paneurópai biztonsági és barátsági paktum megkötésére vezessen, olyan egyezsége, amely lehetővé teszi az összes európai államok le szerelését, lehetővé teszi a nemzeti egyenjogúsítását, amely megnyitja az európai vámközösség útját és amely fölépíti Európa Egyesült Államát.

Öt év óta európaillag beszélünk: imo eljött annak az ideje, hogy európaillag cselekedjünk! Koronázza meg kancellárságát ezzel az európai cselekedettel!

Belgrád
csevics-ko
és ciniku
mentáris
tani igyek
rel. Vuki
vében bea
rály elfog
Ezzel a
goszláv b
tisztult le
sulyos ne
vát paras
kísérlettel
párti keze
is határo
a koncert
vonatkozó
István f
bele.

A jelen
Sztioanov

Holla
Lond
meg

de a

London,
bírószág el
katlanul é
Wilma hol
ben, de a
pört indit
Londonban
azon a cin
az örökös
kellett vol
készpénzből
földre me
való ellen
telepedtek
fizették vo
nak adótar
Anglia e
váncsiságg
angol bíró,
döntenie k
Mert azóta
emigráció
császár in

A leg
le

NYOL

Carte
nyomda
Calca D

Sz

Elismer
külön e
elő, egyz

Hosszu kormányválságra van kilátás Jugoszláviában

A Vukicsevics-kormány beadta lemondását, de az új kormány megalkulása nagy nehézségekbe ütközik. A Radics-párt ragaszkodik a parlament feloszlatásához

Belgrad, július 5. Ugyászlik, a Vukicsevics-kormány balanszírozó politikája és cinikus manővere, amellyel az elemantaris felháborodás ellenére is megtartani igyekezett a hatalmat, nem járt sikerrel. Vukicsevics tegnap kormánya nevében beadta lemondását, amelyet a király elfogadott.

Ezzel a lemondással azonban a jugoszláv belpolitikai helyzet korántsem tisztult le, mert az új kormányalakítás elősúlyos nehézségek toronyosulnak. A horvát parasztpárt bizalmatlan minden olyan kísérlettel szemben, amely radikális párti kezéből indul ki s a párt különben is határozottan ragaszkodik ahhoz, hogy a koncentrációs kormány megalkotására vonatkozó tárgyalásokba csak Radics István felgyógyulása után kapcsolódik bele.

A jelentések szerint Sándor király Sztioanovics Ákát, Pasics egyik volt bi-

zalmasát akarja megbizni azzal, hogy létrehozza a koalíciós kormányt, míg egy másik verzió szerint Marinkovics volt külügyminiszter alakítaná meg az új kabinetet. Azonban a koncentrációs kormányalakulás kilátásai a jelenlegi viszonyok között nem tulságosan kedvezőek. A horvát parasztpárt és a demokraták a parlament feltétlen feloszlatását követelik mellyel szemben a kormánypárt a jelenlegi parlament életének meghosszabbításához ragaszkodik. Epen ezért valószínűnek tartják, hogy a kormányválság lefolyása rendkívül nehéz és hosszú lesz.

Általános vélemény szerint a kormányalakításra legjobb kilátása Marinkovics külügyminiszternek van, aki állítólag Mussolininál már interveniált az irány-
ban, hogy tekintettel Jugoszlávia zilált belpolitikai helyzetére, Italia adjon haladékosan a nettunói szerződés ratifikálására.

Hollandia királynője pert indított egy Londonban élő alattvalója ellen, aki megszökött az örökösödési illeték lefizetése elől,

de a bíróság elutasította a királynő keresetét és a perköltségek megfizetésére kötelezte

London, július 5. Az angol kancellári bíróság előtt néhány nappal ezelőtt szokatlanul érdekes pörben volt tárgyalás. Vilma holland királynő saját személyében, de a holland államkincstár javára, pert indított az angol bíróság előtt egy Londonban élő holland alattvaló ellen azon a címen, hogy nem fizette meg azt az örökösödési illetéket, amelyet fizetnie kellett volna, hanem a fizetés elől, a készpénzből álló örökséggel együtt, angol földre menekült s két más holland alattvaló ellen azon a címen, hogy Londonban telepedtek le, anélkül, hogy előzőleg megfizették volna a holland államkincstárnak adótartozásait.

Anglia egész jogászvilága nagy kíváncsisággal nézett az elé, hogy Tomlin angol bíró, akinek ezekben a pörökben döntenie kell, minő álláspontot foglal el. Mert azóta a pör óta, amelyet a magyar emigráció idején Ferenc József osztrák császár indított Kossuth Lajos ellen, a

Londonban nyomtatott Kossuth-bankok elkobzására és megsemmisítésére, nem fordult elő, hogy egy uralkodó fejedelem a saját alattvalója ellen angol bíróságnál keresett volna jogsegélyt.

A tárgyalásnak voltak humoros jelenetei. Az első tárgyalást akkor volt, midőn a kereset felolvasása a bíró, hivatkozva arra, hogy a keresetnek nemcsak a felperes keresetnevét, hanem vezetőnevet is fel kell tüntetnie, Vilma holland királynő vezetőnevet kérte és nagy derűtséggel keltett, midőn Latter ügyvéd, aki a holland királynőt képviselte, kijelentette, hogy Vilma holland királynő férjes aszszony ugyan, de azért vezetőneve nincs.

Tomlin bírónak még ezután is voltak skrupulusai a perköltségek vonatkozásban. Azt kérdezte Vilma királynő jogtanácsosától, tud-e garanciát nyújtani arra,

hogy Vilma királynő meg fogja fizetni a perköltségeket abban az esetben, ha a bíróság a királynőt pörvesztesnek mondja ki s a költségek fizetésére is elítéli.

Ezt a kérdést is derűtséggel fogadta a nagy hallgatóság, de aztán a bíró is megnyugodott, midőn Latter, a királynő ügyvédje, kijelentette, hogy az esetleges perköltségek fedezésére megfelelő összeget deponált.

Ilyen előzmények után kezdődött a tárgyalás. A bíró felolvasa a keresetét és felhívta Bennett igazságügyi főtanácsost, hogy adja elő az alperesek védekezését. Bennett koncedálta, hogy külföldi uralkodók is fordulhatnak jogsegélyért saját

alattvalóik ellen angol bíróságokhoz, de csakis bűnügyekben.

Semmiféle angol törvény és semmiféle angol jogszokás nincs azonban, amely kimondaná, hogy angol bíróság külföldi alattvalót elmarasztalhatna olyan perben, amelyet ellene adó vagy illeték nem fizetés címén a saját királya csak azért indít, mert véletlenül angol földön tartózkodik.

Meglehetősen hosszú pörbeszédet és nagyon érdekes jogi viták indultak meg a két ügyvéd közt, akik Anglia legkiválóbb jogásza közé tartoznak s a tárgyalás be-

fejezése után Tomlin bíró meghozta ítéletét, amelyben azt mondta, hogy az ő meggyőződése szerint legalább kétszáz év óta az angol kancellári bíróság nem vállalkozott arra, hogy egy külföldi uralkodónak adó- és illetékbeszédje legyen.

Ez a pör is, szerinte azok közé a pörök közé tartozik, amelyekben angol bíró nem hajlandó jogsegélyt nyújtani s azért ő is elutasítja Vilma holland királynőt követelésével, sőt a perköltségek megfizetésében is marasztalta.

Leégett az első Magyar Általános Biztosító Társaság pesti palotája

Budapest, július 5. Hatalmas tűz pusztított ma délelőtt a magyar fővárosban. Délelőtt tíz óra tájban szinte pillanatok alatt tüzet fogott az Első Magyar Általános Biztosító Társaság tetőzete, amelytől az egész padlás rövidesen lángba borult. A tüzhöz egymás után érkeztek meg a negyedik, ötödik és nyolcadik kerület tűzoltói, hogy a négyemeletes palotát megmentsek a pusztulástól.

Hamarosan megállapították, hogy az elharapódzott lángok miatt a tetőzet egy része menthetetlen, miért is a tetőzet középet megbontották és a tetőzetnek a Vigadó tere eső részét égni hagyták, míg a Hungaria szálló felőli részt sikerült megmenteni.

A tűz szemlélésére az uccákon óriási tömeg gyűlt össze, úgyhogy a következő rendőrkordonnak csak nagy erőfeszítéssel sikerült visszatartani a kíváncsiakat. A vizsgálat megállapította, hogy a tüzet valószínűleg az okozta, hogy a kora reggel folyamán kéményseprők jártak az épületben, akik kiegészíték a kéményeket s a szalmatüztől a gerendák tüzet fogtak.

Az oltás körül a tűzoltók megfeszített erővel tevékenykedtek. Számos tűzoltó a

rendkívüli sűrű füstben elájult, úgyhogy a mentőknek kellett elszállítani őket. Délben feltizenkettőkor még javában dühöngött, de délre sikerült lokalizálni a tüzet. A padlások felhalmozott bútorok és kereskedelmi könyvek elhamvadtak s a negyedik emelet irodahelyiségei s a házi telefonközpont elpusztultak.

A rendőrség két kéményseprőt őrizetbe vett, akiket ki fognak hallgatni a tűz keletkezésének okairól. A tűzoltók munkája közben egy vizes gerenda a tetőről lezuhant, amitől az uccán posztoló egyik lovasrendőr lova annyira megvadult, hogy levetette gazdáját, aki súlyos agyrázkódást szenvedett. A tűzoltók közül is több áldozata van a tűznek. Bolgár Zsigmond. Kóbor József tűzoltók égési sebeket szenvedtek, Kavicsics tűzoltó pedig füstmérgezéssel szállították a kórházba.

A tűznél és az oltási munkálatoknál jelen voltak Bud. pénzügyminiszter, Szabóki államtitkár és Teleszky, a társaság elnöke. Az épületet a víz meglehetősen tönkretette. A fardat tűzoltóságot felváltották, annál is inkább, mert a kora délutáni órákban a tűz már szűnőben volt. Az épület tűz esetére több külföldi intézetnél volt biztosítva.

Baldwin szerint a következő öt-tíz évben dől el Európa sorsa

A legnagyobb német újságkocern, a Scherl-Verlag megbuzásából Rolf Brandt, a „Berliner Lokal Anzeiger” munkatársa repülőgépen bejárja az összes európai fővárosokat, abból a célból, hogy megintertjölje az összes kormányfőket. A politikai légi körút első állomása London volt, ahol a német újságíró hosszabb beszélgetést folytatott Baldwin angol miniszterelnökkel. Rolf Brandt a beszélgetés lefolyásáról a következő igen érdekes cikkben számol be:

London, július 5. ... A magántitkár hozzám lép és megszólít:

— Mister Baldwin kéretik Világos, természetű szoba. Baldwin felemelkedik. Kézfogás. Szürkés kék szemű okosak, tekintete férfias és nyílt. Kellemes lehet ezt az embert barátnak, vagy legaább is jó ismerősnek nevezni.

— Megengedi, hogy tovább szívjam pipámat?

— Természetesen ...

Baldwin máris tovább beszél:

— Igen örvendek, hogy láthatom. Hallottam, hogy érdekes ut előtt áll.

Elmondom tervemet, az európai politikai légi sétát: Londonból Párison át Madridba, onnan Rómába, Rómából Bécsbe, Prágába, Budapestre, Bukarestbe, Belgrádba és így tovább. Baldwin kedvesen mosolyog.

— Nos, akkor élénk és szép napok várnak Önre. En pedig itt ülök irasztalomnál és kénytelen vagyok az ország ügyeit vezetni ... Egyáltalán nem könnyű a mai időkben kormányozni.

A beszélgetés azután Németországra terelődött. A német újságíró természetesen hangsúlyozta, hogy addig, amíg a Rajna vidéke idegen megszállás alatt áll, nem lehet valódi együttműködésről beszélni. Az angol miniszterelnök megértéssel vet-

te tudomásul a német újságíró szavait, majd a következő szenzációs kijelentést tette:

— Az európai népeknek össze kell fogyniok a nyugati kultúra megmentésére és megmentésére. Még van időnk! El kell döntnie, ki gyorsabb: az idő, vagy mi? — Talán már nincs sok esztendő, amíg megérkezik a nagy keleti megpróbáltatás. Ezért Nyugateurópában konszolidált erős kormányokra van szükség. Az utolsó száz évben nem voltak olyan súlyos é nehéz esztendők, mint most. Komolyan kell tehát dolgoznunk.

— Nem csupán Keleten, Északon és Nyugaton vannak gondjaink, megoldásuk vár azonban saját munkásságunk problémája is. A háború megrendítette az évszázados multra visszatekinthető gazdasági feltételeket. Részben meg is semmisítette. Mindent újra kell felépítenünk.

Oly tömördek sok problémára vár megoldásra, mint még sohasem. Ismétlem: erős és konszolidált kormányokra van szükségünk, amelyek Európa sorsát szívükön viselik. Akkor remélhetjük, hogy öt-tíz éven belül megmenthetjük Európa nyugati kulturáját, egy kicsit fellelegezhetünk és kezdetünk törődni a keleti dolgokkal is.

Nagybritannia miniszterelnöke szerint Európa sorsa tehát a következő öt-tíz esztendőben fog eldőlni.

— Megjelent egy új találmányú zsidó naptár, amely egyetlen lapra nyomtatva 152 évre (80 évre visszamenőleg és 72 évre előre) szól. E naptáron, amely magvarázattal van ellátva, mindenki könnyen eligazodhat és így egész életre el van látva pontos naptárral. Különösen nélkülözhetetlen rabbioknak, dajánoknak, saktereknek és ügyvédeknek. Megrendelhető Farkas Mártonnál Cluj, Str. Marinescu 28. vagy az Uj Kelet könyvosztályánál Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

A legszebb legolcsóbb lelegegánsabb

nyomtatványokat
megrendelhetni a

Cartea Românească
nyomdai műintézetnél — Cluj
Calea Dorobantilor No 14—16.

Kérjen árajánlatot

Szováta-fürdőn

Villa Speranza

uri panzio

Szováta-fürdő

a kitűnően ismert **אור ארדה בשר** panzió a villa SPERANZA-ban, lényeges átala kitásokkal, ezidén már

junius hóban megnyílt.

Elismerten elsőrangú konyha, csukott veranda. Bejáró vendégeknek külön étterem. — Felvilágosítással és kívánatra prospektussal szolgál, előegyzést elfogad **dr. Krausz Józsefné** főrabbiné, **Dicioşanmartin** (Dicsoszmárton)

ius 6.
a leg-
ország-
k a leg
belföldön
m. Igy
autógyá-
tömeg
minde-
tekintet-
ia üzleti
közé évti-
szeresére
ancsiának
ell várta
zázat. Ez
dők finom
textil és
lekcionto-
k, már ke-
indubna
ránvokban
régóta fo-
megkezd-
ott géneko-
beszélte
emelte fel
őle egyet-
ai figurát.
ztikus or-
üzgönvét:
szavai
rás kivé-
ott ritka
csit vezet.
mik meg-
ák a vám
országot.
B. K.
ett
ben
k megvaló-
valasztások
nemzet tul-
arópai férfi
óhajtia.
esztendőben
nagy törté-
dhatja, mi-
vájjen új
ltoztatják-e
hiusitják-e
valo tömör-
orura vald
már ne
teni arra,
ni a háboru
og ez. amie-
zés frissen
em lehet a
pi politika
nak. közele-
lindon pár-
állók ezérl
t meg akar-
világnáboru
akik sző-
gazdasági
ítani, mind-
eknek újabb
indazok ne-
et nem gyű-
hanem az
pek együtt
vittműködé-
ssze földré-
lamfőrliával
conferenciát.
a konferen-
ópai bizton-
megjósásra
amely lehet
allamok le-
a nemzetek
együttja az
s amely fol-
át.
elünk: imo
európai
g kancellár-
edettell

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánásági zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A kolozsvári Herzl-ünnepély programja. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség 1928 július 8-án, vasárnap délután fél 6 órakor az Eotvös-uccai zsidó elemi iskola udvarán, Herzl-ünnepélyt tart. Az ünnepély műsora: 1. Eskü, énekl. a sóméresapat. 2. Héber szavaltat. Frieder Frici. 3. El mole rach mim, énekl. Izrael. 4. Emlékbeszéd: dr. Hamburg József. 5. Szavaltat kóruskisérettel: Zádor Rudolf. 6. Áhmid Herzl: énekl. a Trumpeldor csapat. 7. Kadru gyászdal: énekl. a sóméresapat. 8. Szavaltókórus: Messias Heroldia. 9. Giszkalay. 9. Diszfelvonulás.

Nemzeti kisebbségi képviselőt irzultálni sulyosbító körülmény. Ujvidékről jelentik: Az ujvidéki semmitőszék szombaton tárgyalta végső fokon Kraft István dr. és Grassl György dr. németpárti képviselő támadóinak a bünpéret. Az ügy előzményei még az 1925-ös választásokig nyulnak vissza, amikor a németpárti képviselőket Novi-Sivácson a volt aljegyző vezetésével több fiatalember megtámadta és összeverte. Kraft dr., a németpárt vezére hónapokig fektült beteg és csak a gondos orvosi kezelés tudta megmenteni az életnek. Az ujvidéki semmitőszék felbbrzés folytán szombaton tárgyalta a tettesek. Sztamurdzsics Sztankó volt sztariszváci aljegyző, Pavlovics Milán községi ellenőr, Leskovics Sztankó és Vlaskalics Jován bünyügét. A semmitőszék elutasította a semmiségi panaszokat és jóváhagyta az elsőfoku bíróság ítéletét, amely az első három vádlottat nyolchónapi börtönre, Vlaskalicsot pedig hathavi börtönre ítélte. Nagyon érdekes a semmitőszék ítéletének az indokolása, amely kimondja, hogy sulyosbító körülmény a vádlottakra nézve az, hogy nemzeti kisebbségi képviselőt inzultáltak.

A váradi országos izraelita kongresszus határozatai. Nagyváradról jelentik: A váradi országos kongresszus több határozatot hozott, ezek között fontosabb az a határozat, amely szerint magyarországi országos mozgalmat kezdenek a Kolozsváron építendő országos zsidó kórház, az egyetemi ifjak orvosképzése és a zsidó irodalom támogatása érdekében. Elhatározták továbbá, hogy a felkészítési ügyében felterjesztést intéznek a kultuszminiszterhez. A választásokat is megejtették. A vezetőség a régi maradt azzal a módosítással, hogy az elnöki tanácsot három taggal: Rottmann Mór marosvásárhelyi hitközségi elnökkel, dr. Sebestyén Lipót lugosi iskolaszéki elnökkel és dr. Kecskeméti Lipót főrabbiával kiegészítették.

A szentgotthárdi fegyverszállítvány leszerelt hadianyagát a MÁV utasítására kiadták a vevőknek. Budapesti újságírók: A MÁV igazgatósága június 28-ikán utasítást adott a szentgotthárdi vasúti állomás főnökségének, hogy a vasúti állomáson álló vagonokban lévő, hadihasználatra alkalmatlanná tett hadianyagok tulajdonosaiknak, akik azt a megtartott árverésen megvásárolták, adja ki az anyagokat, melyek 5 vagon töltöttek meg. Az utasításnak megfelelően, már ki is adták tulajdonosaiknak ezt az anyagot. Az 5 vagon közül két vagon, amelyekben óeskavas helyesebben hadihasználatra alkalmas lammá tett géppuska alkatrészek voltak a Schwarz Testvérek cég szentgotthárdi telepére hordatta. A hevedereket tartalmazó kocsit Körmenre irányították Nemes Lipót kereskedő címére. Két vagon ládikót Malasics Kálmán szentgotthárdi védőglős szállított el.

Titkos utakon vitték a második Landrut Marseillesbe, hogy megóvják a liacselését. Párisból jelentik: Pierre Rey, a marseillesi többszörös kéglvilkos, ma délután egy Algirből jövő hajó fedélzetén erős rendőri fedezet mellett Marseillebe érkezett. A marseillesi rendőrhatságok minden intézkedést megtettek, hogy megakadályozzák az esetleges rendezavarásokat. A hajó több kilométernyire a kikötő bejárata előtt vetett horgonyt s a marseillesi Landrut itt a rendőrség egyik motorosa vette át. A motorcsónak különböző titkos utakon futott be a kikötőbe s egy elhagyott helyen kötött ki. Pierre Rey-t egyenesen az igazságügyi palotába vitték, ahol azonnal megkezdtek kihallgatását.

Bicsad-fürdő nyitva június 1-től. Elsőrangú orvosi szaktekintélyektől ajánlva a gyomor, bél, gégé, hurutus megbetegedése, gyomorfekély, vese stb. bajoknál, ivókúra, meleg ásványvíz és szénsavas fürdők, hideg víz gyógy mód és inhalatorium. Strand-fürdő! Állandó fürdőorvos. Diétás konyha, olcsó árak. Prospektust küld a fürdőigazgatóság. Vasút, posta, távirta, helyben. Cim: Baile Bicsad, jud. Satmar.

Hetvenhét százalékos bukási arány szám a marosvásárhelyi érettségén. Marosvásárhelyről jelentik: Most tették közé a marosvásárhelyi érettségi vizsgák eredményét, amely az szó szoros értelmében katasztrófális. 140 jelölt közül az írásbelin 69-et, a szóbelin pedig 40 diákot buktattak meg, vagyis összesen 31-en mentek át 140 közül az érettségi vizsgán. A jelöltek közül 34 kisebb ségi diák volt, akik közül mindössze 10-et bocsátottak keresztül.

Az utóbbi évek legnagyobb szélhámosága. Londoból jelentik: A Daily Express tegnapi számában az utóbbi idők legnagyobb stíli szélhámos maróveréről rántja le a leplet. Egy nemzetközi csekkhamisítókiből és tolvajokból álló társaság hamisított hitellevelek és részvények forgatásával több londoni és brüsszeli banktól nagyobb pénzüszteket vett fel. A szélhámosok összesen 80.000 font sterlinggel károsították meg a bankokat, melyek felheltésére akcióbba lépett a rendőrség, de eddigemég nem tudott a társaság nyomára akadni.

Előttották s most szándékosan meggyújtják a moreni szondát. Bukarestből jelentik: Az Astra Romana tulajdonában lévő 298-as számú moreni szonda a múlt hét végén — amint megirtuk — köveket vetett ki magából és három munkás halálát okozta. A tüzet elfojtották, de viszont a gázkibérés azóta is állandóan tart. Nehéz, fojtószerű gáz tölti meg a Pascov völgyét. A moreni szondák igazgatósága ezért elhatározta, hogy niből tüzet ad a szondának, hogy a gázok elégtienek és ne veszélyeztessék a közelben lévő petróleumforrásokat és a munkások egészségét.

Erdélyi Fürdőkalauz. Ezen a címen jelent meg a könyvicacon dr. Kardos Géza volt igazgató főorvos hézagpótló s uttörő könyve, mely a legnagyobb részletességgel 340 oldalon ismerteti Erdély összes gyógyfürdőit, az ásványvízforrásokat, üdülőhelyeket és szanatóriumokat s azokról teljes és szakszerű tájékoztatást nyújt. Az alapos körültekintéssel szerkesztett munkához dr. Sturza Marius volt egészségügyi főfelügyelő, a balneológia ismeretlen nagynevéű szakorvosa irt előszót, melyben különösen kiemeli, hogy Románia a gyógyfürdők és klimatikus helyeknek oly tömege felett rendelkezik, hogy e tekintetben hasonló ország alig van még Európában, azonban sem a nagyközönség, sem az orvosi kar nincs kellőképp tájékoztatva. Hiányzik a kellő alakban és megfelelő módon való széles körökben történő propaganda. Az Erdélyi Fürdőkalauzra tehát halaszthatatlanul nagy szükségünk volt s kétségtelen, hogy e hézagpótló munka az ország fürdőgyűneke úgy erkölcsi előmozdítása, mint anyagi fellendítése tekintetében, nagy jelentőséggel bír, amit laikus és orvos egyaránt kellően is fog tudni értékelni. A két tudós orvos munkája minden támogatást megérdemelt. A könyv tetszetős kiállításban, az Orvosok Lapja kiadásában 340 oldalon jelent meg s 150 lejtért megrendelhető a Rudolf Mosse Rt. hirdetővállalatnál Arad, Str. Alexandrii 1.

Szivar-próba a bíróság előtt. Berlinből jelentik: A moabiti esküdtbíróság egyik üléstermében szokatlan és érdekes eset zajlott le hétfőn. Az egész tárgyalótermet sűrű dohányfüst töltötte be. A bíróság esküdtjei, a jegyzőkönyvvezetők, a vádlottak, a tanúk, a sajtó képviselői és a tárgyalás hallgatósága is sűrűn eregette a füstöt. Valamennyien szivart szívtak. Amikor egy új személy lépett be a tárgyalóterembe az elnök tréfás hangon kérdezte meg tőle: »Ön már megkapta a szivarját?« Ha a belépő azt válaszolta, hogy még nem kapott szivart, akkor a bíróságon utasította a teremszolgát, hogy tüstént nyuitson át szivart az illetőnek. A különös hangulatu teremben, ahol sűrűn kóválygott a szivarfüst, egy csalási bünpert tárgyaltak. A vádlottaknak a vád szerint az volt a bűnük, hogy silány minőségű dohánygyártmányokkal károsítottak meg számos vásárlót. Ezzel szemben a vádlottak azzal védekeztek, hogy az általuk árusított szivarfajták kitünő minőségűek voltak. A bíróság erre rendelte el a szivarpróbat, hogy meggyőződést szerezen arról, vajon alkalos-e a csalással gyanúsítottak védekezése. Ennek a szivarpróbanak az eredménye volt azután, hogy a tárgyalási teremben olyan vágnivaló füst kerekedett, hogy a szivarpróba után félórára fel kellett függeszteni a tárgyalást az esküdtzéki terem kieszellőztetése céljából.

Angol diákok hadijátéka 26 sebesítéssel. Londoból jelentik: A walesi herceg tiszteletére tegnapi Glasgoban ünnepséget rendeztek, amelyen korhü jelemezekben egész csalafelenekeket játszottak le. A szereplők glasgowi diákok annyira bleélték magukat szerepükbe, hogy az ádáz tusakodásnak 26 sebesítéste lett, akiket orvosi kezelés alá kellett venni.

Hathónapi börtönre ítélték egy szökött katonát. A hatodik hadtest hadbírósága ma délelőtt tárgyalta Vencea Vasilie határőr ügyét, aki az elmúlt év novemberében elhagyta állomáshelyét és át akart szólni a határon. Letartóztatták, de a volt granicára megszökött öreitől. Néhány hónapig a falvakban rejtőzködött, majd önként jelentkezett a hadbíróságnál. A hadbíróság mai tárgyalásán az ügyész szigorú büntetést kért. A védő azzal érvelt, hogy Vencea megbánta elhamarkodott szökését, amit az is bizonyít, hogy önként jelentkezett. A hadbíróság rövid tárgyalás után hathónapi börtönre ítélte el a szökött katonát.

Véres harcok sorozata Mexikóban. Mexikóból jelentik: Jalisco államában tegnap tizenkét ütökzet zajlott le a felkelők és a kormánycsapatok között. A kormánycsapatok nyolcvan embert veszítettek a harcban, Cruces városka közelében tegnap szintén véres ütökzet volt a felkelők és a kormánycsapatok között. A felkelők husz embert, közöttük két katolikus papot, a kormánycsapatok nyolcat veszítettek.

Repülőgépből a tengerbe zuhant egy belga bankár. Londoból jelentik: Lövenstein belga bankár, aki az európai pénzüvilág egyik legismertebb embere, tegnap saját repülőgépén Londoból Brüsszelbe indult. A bankár akinek mindkét városban nagyszabású üzletei vannak, igen gyakran teszi meg ezt az utat és mindig a saját repülőgépén. Tegnapi azonban megmagyarázhatatlan módon tévesen nyitott ki egy ajtót, mely ahelyett, hogy egy mellék-helyiségbe vezessen, a szabadba nyitott. Lövenstein az üres térbe lépett ki és behullott a nyílt tengerbe, ahol azonnal elünt. Minden keresés céltalan volt, mert a nagy magasságból való lezuhanás után nyilvánvaló volt, hogy a bankár nem maradhatott életben. London és Brüsszel pénzügyi köreibben nagy szenzációt kelt Lövenstein bankár katasztrófiája.

Német cseregyermek Franciaországban. Párisból jelentik: A Liberté jelentik Berlinből, hogy tegnap este 250 cseregyerekből álló csoport indult utnak Franciaországba. A csoportot az Emberi Jogokat Védő Liga gyermekcsere osztálya irányítja és részben Párisban, részben pedig a francia vidékeken fogják őket elhelyezni. A lap szerint Németországban sokkal több olyan szülő van, aki gyermekeit hajlandó Franciaországba küldeni, mint olyan francia szülő, aki viszont Németországba küldené gyermekét. A vonat egyúttal 200 varsó lengyel cseregyereket hoz Párisba.

SZABÓ IMRE
történeli regéaye

Az utolsó máglya

könyvalakban
is megjelenik. — A számított példány ára 120 lei.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvostályában, Cluj, Str. E. Pop No. 10.

Kárpitos kellékek
zsinegek és zsákok gabona, liszt és gyapjunak.

Vizmentes;
ponyvák.

Zsák és ponyva kölcsönzés

Boskovics József
Cluj, Strada Regina Maria 15.
Telefon 5-9.

* Ideg és belbetegek a Nerva Szanatóriumában (Cluj Str. Regala 12/a.) a legmodernebb kezelést nyerik. Olcsó penzióárak.

Elena

(Bucuresti-Kelet tud.) A számában egytől napvilágojedelmeben Elena hercegnő, amely tuda hercegnő közt elválasztóitét főbb re

A tábla zágyává tette Carol Carbeadott keres 10-ikén Athé kötétt házasszólításánál n viseletében S peres képvis es Emil Pantését azzal ita öt és nyilamely összef ságával. Fele pitható a vember 28-ik leveléből, am mond összes gairól, amely lia tagját és tük, de a köv

„Kötelezemben arra, vissza az o te után se uralk

Ami a másit cegnő képvis az nem szori férj nyilvánvaló méltóságával életét.

Carol Caratónörökösök véd a kövölt

— Megbiz hogy nevében gyem, azzal sék be az üle

„O csak s speciális to ket ir elő mert ugy a közjog dísz

Nem járul mert mindig külni.

Ahhoz, ho ki kellene fe livumokat, előidézték, de got, hogy ezt időpontban e lyek jelenléte nyében, hogy igazza volt.

Epon ezr és a döntést

Cernescu foglalja Elena nek indokait raiman alper adjanak hely keresébenek.

A főügyész következő dő „Tekintette együttelés Ca szüntetésének mondó levele tekintettel Ofensége Ele vesnek sulyo fogva a pol ragrafusának

a Tábla jo lálja a há

Mint hogy rolyult, feles felhozott kör

4

olcsó ifjusági könyv

Tábori Piroksa: A szamospart gyilkosság 40—
Jókai Mór: A laotungi emberkék 25—
Kosáryné Réz Lola: A boszorkányvár 25—
— Az elv pársz t kötet 40—

Elena hercegnő és Carol Caraiman válóperének ítélete a „Monitorul Oficial”-ban

(Bucuresti-Bukarest, július 5. Az Uj Kelet tud.) A „Monitorul Oficial” tegnapi számában egy rendkívül érdekes akta látott napvilágot. A hivatalos lap teljes terjedelmében közli a bukaresti táblának Elena hercegnő válópörében hozott ítéletét, amely tudvalevőleg, helyt adva Elena hercegnő keresetének, a volt trónörökös elválasztotta feleségétől. Az érdekes ítélet főbb részleteiben így szól:

A tábla zárt tárgyaláson vizsgálat tárgyává tette Ofensége Elena anyahercegnő Carol Caraiman volt trónörökös ellen beadott keresetét, amely az 1921 március 10-ikén Athén város királyi palotájában kötött házasság felbontását kéri. A felek szövegét megjelentek: a panaszos képviselőiben S. Rosenthal ügyvéd és az alperes képviselőiben H. Van Leynseele és Emil Pantazzi ügyvédek. Ofensége kérését azzal indokolja, hogy férje elhagyta őt és nyilvánosan olyan életet folytat, amely összeférhetetlen e házasság méltóságával. Feleségének elhagyása megállapítható a volt trónörökösnek 1925 december 28-ikán Milánóban kelt lemondó leveléből, amelyben nemcsak hogy lemond összes jogairól, címeiről és előjogairól, amelyek őt, mint a királyi familia tagját és Románia trónörökösét illetik, de a következőket is kijelenti:

„Kötelezem magam a közjó érdekében arra, hogy tíz évig nem térek vissza az országba s e terminus eltelte után sem térek vissza, csak az uralkodó engedélyével.”

Ami a másik válásindokot illeti, a hercegnő képviselőjének kijelentése szerint az nem szorul bizonyításra, minthogy a férj nyilvánosság előtt viszi a házasság méltóságával össze nem egyeztethető életét.

Carol Caraiman férj, Románia volt trónörököse nevében Emil Pantazzi ügyvéd a következő nyilatkozatot teszi:

— Megbízom felhatalmazott arra, hogy nevében a következő kijelentést tegyem, azzal a kéréssel, hogy ez vezettessék be az ülés jegyzőkönyvébe:

„Ő csak sajnálni tudja, hogy egy speciális törvény külön intézkedéseket ír elő a királyi család számára, mert úgy gondolja, hogy ezáltal is a közjó diszpozíciót kellett volna alkalmazni.”

Nem járul hozzá a válási kéréshez, mert mindig remelte, hogy ki fognak békülni.

Ahhoz, hogy kellőleg védekezhessék, ki kellene fejtenie azokat a politikai momentumokat, amelyek jelenlegi helyzetét előidézték, de fenntartja magának a jogot, hogy ezt az általa alkalmasnak vélt időpontban és megfelelőnek vélt személyek jelenlétében megtegye, annak reményében, hogy el fogják ismerni, hogy igazza volt.

Ezen ezért eljárását már nem igazolja és a döntést a tábla belátására bizza.”

Cernescu főügyész megengedte össze foglalja Elena hercegnő válási kérésének indokait, tudomásul veszi Carol Caraiman alperes nyilatkozatát s kéri, hogy adjanak helyt Elena hercegnő ofensége keresetének.

A főügyész beszéde után a Tábla a következő döntést hozta:

„Tekintettel arra, hogy a hitvestársi együttélés Carol Caraiman által való megszüntetésének ténye a volt trónörökös lemondó leveléből megállapítható,

tekintettel arra, hogy ez a tény, hogy Ofensége Elena hercegnőnek, mint hitvesnek súlyos megsértését jelenti, ennél fogva a polgári törvénykönyv 212. paragrafusának rendelkezéseibe ütközik,

a Tábla jogosnak és indokoltnak találja a házasság felbontására vonatkozó kérést.

Minthogy az első indok alaposnak bizonyult, felesleges a második indokban felhozott körülményeket vizsgálva tárgyalni tenni arra vonatkozólag, hogy a volt trónörökös a külföldön, nyilvánosság előtt a házasság méltóságával össze nem férő életet folytat.

Nem veszi figyelembe Carol Caraiman-nak speciális törvény alkalmazására vonatkozó megjegyzését.

Nem veszi figyelembe Carol Caraiman az a kijelentését sem, hogy nem járul hozzá a válási kéréshez, mert mindig remélt a kibékülésben, tekintettel arra, hogy semmiféle bizonyíték, hogy Carol Caraiman lépéseket tett volna ebben az irányban, vagy nyilvánította volna azt az óhaját, hogy a házastársak kibéküljenek. Ellenkezőleg,

az irányban, vagy nyilvánította volna azt az óhaját, hogy a házastársak kibéküljenek. Ellenkezőleg,

a hitvestársi együttélésnek önként való elhagyása s a külföldön oly hosszú ideig való tartózkodás nemcsak, hogy nem kvadrálnak a férji köteleességekkel, de kizárják a kibékülés óhajának lehetőségét s megerősítik a táblát abban a meggyőződésében, hogy egy esetleges együttélés nem jöhet többé létre.

Tekintettel arra, hogy Carol Caraiman nem mutatott rá a tábla előtt, milyen politikai aktusok idézték elő jelenlegi helyzetét, de ha rá is mutatott volna, nem tartozik a tábla hatáskörébe, ezek figyelembevételé.

Tekintettel végül arra, hogy minthogy a gyermeke, Ofensége Mihály királyra vonatkozólag a királyi családra vonatkozó törvény speciális intézkedések alkalmazandók, ebben az irányban nem rendelkezik.

Minthogy felperes keresete indokolt, a Tábla azt elfogadja és kimondja Ofensége Elena hercegnőt és Carol Caraiman Románia volt trónörököse között 1921. március 10-ikén az athéni királyi palotában kötött házasság felbontását.

Lundbergék már csak a „Krasszin” megérkezésében biznak

A Krasszin azonban megakadt a jégzajlásban

Kingsbay, július 5. Az a reménység, a melyet a különböző repülőexpedíciókba helyeztek s akiktől Lundberg pilóta és a Villery-csoport, valamint Amundsen megmentését remélték, az összes mentő bázisokon elfoszóban vannak. Maguk Lundbergék is feladták azt a reményt, hogy egyre gyorsabb mozgású és repedező jégtömbjükre valamelyik pilóta sikerrel leszállhasson s legutóbbi rádiogramjukban minden reménységüket a

Krasszin jégtörőhajója velük, mely óránként másfél mérföldet tesz meg s nyolc méteres jégfalakat hasít keresztül.

Ujabb kingsbaji jelentés szerint a Krasszin jégtörő ismét megrekedt a jégzajlásban mintegy ötven mérföldnyire a hajótöröttektől. Utolsó kísérletként a svéd segítőbizottság egy repülőgépbázist akar berendezni Nordheistland északkeleti csücskén, amely mindössze tizenegy

mérföldnyire van a hajótöröttektől. A repülőállomásról kis repülőgépeket küldenek ki, melyek esetleg felvehetnék a hajótörötteket.

Nobile egyébként egészen jól érzi magát s állítólag a Krasszin jégtörő parancsnokát arra kérte, hogy vigye magával expedíciós utjára. Nobile kérését azonnal elutasították vissza, hogy Nobile idegei kimerültek szorultnak.

Augusztus elsejéig döntenek az összes kisebbségi iskolák nyilvánossági jogáról

Bucuresti-Bukarest, július 5. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ismeretes, hogy ma délelőttre hívták össze a közoktatásügyi minisztériumba azt a bizottságot, amely a kisebbségi iskolák nyilvánossági jogának évek óta vajdó kérdését van hivatva rendezni. A gyűlést azonban nem lehetett megtartani Anghelescu közoktatásügyi miniszter távolléte miatt, aki néhány nap óta vidéki birtokán tartózkodik. Ezzel kapcsolatban az Uj Kelet bukaresti munkatársa felkereste Jon Russut, a kisebbségi oktatás vezérigazgatóját, aki a ki-

sebbségi iskolák nyilvánossági jogára vonatkozólag a következőket mondotta tudósítónknak:

— A kormánynak elhatározott szándéka az, hogy a kisebbségi iskolák nyilvánossági jogának kérdését mielőbb tisztázza. Péntek délelőtt Anghelescu miniszter előktele alatt máris megkezdte munkáját a kérdés tanulmányozására és rendezésre delegált bizottság, amely sorban fogja venni az összes kisebbségi iskolák ügyét. Augusztus elsejéig minden egyes iskola nyilvánossági joga elintézés-

fog nyerni vagy jobbra, vagy balra.

Russu vezérigazgató kijelentette végül, hogy a bizottság messzemenő jóindulattal fogja kezelni a kisebbségi iskolák ügyét. Azoktól az iskoláktól, amelyeknek nyilvánossági joga eddig is meg volt s amelyeknél az ellenőrző közegek nem fognak különösebb hiányt észlelni, nem veszik el a nyilvánossági jogot. A kormány mindenestre azt akarja, hogy a következő iskolai évben már minden kisebbségi iskola jogi helyzete rendezve legyen.

A minisztertanács mindenről tárgyalt, csak a kölcsönről nem

Maniu nemzeti parasztpárti kormány alakítását ajánlotta fel Titulescunak?

Bucuresti-Bukarest, július 5. A Rador jelentése szerint ma délelőtt folyamán egyetlen távirat sem érkezett a kölcsöntárgyalások ügyéről a kormányhoz. Victor Antonescu jelentése ma este fog bejutni és ez kellően tájékoztatni fog a helyzetről. A napokban érkeznek Jeze és Monnet francia szakértők, akiknek a meghallgatása után lesz a döntés a parlament összehívásáról. A kormány egyébként teljes diszkrécióval kezeli a kölcsön ügyét.

Ez a Rador-jelentés nem vált valóra, mert Victor Antonescu jelentése estig sem futott be. Ilyen auspiciumok között ült össze délután 5 órakor a minisztertanács, amely mindenről tárgyalt, csak a kölcsönről nem.

A minisztertanács Bratianu Vintila beszámolt a macedóniai menekülteknek dobrudzsai telepítéséről, majd ratifikálták a minisztériumok nyári munkaidéjét, amely szerint hétköznapokon 1/8-1/2-ig vasárnapokat és ünnepnapokat követő hétköznapokon pedig délután lesznek a hivatalos órák.

Stelian Popescu igazságügyminiszter ezután beszámolt a büntető törvénykönyv reformjáról, majd bejelentette, hogy teg-

nap este 6 óra 10 perckor az Ocnel-Mare fegyház fegyencei szökést kíséreltek meg, melynek során az őrség 9 fegyencet agyonlőtt, egyet megsebesített, a kinek sikerült az erdőben eltűnni.

(Bucuresti-Bukarest, július 5. Az Uj Kelet tud.) Noha a kormánylapok cáfolni igyekeznek, az ellenzéki sajtóban egyre kitartóbban tartja magát az a hír, hogy Titulescu lemondása befejezett tény. A délutáni lapok úgy tudják, hogy Titulescu már meg is egyezett a miniszterelnökkel a lemondás indokára vonatkozólag.

A „Politica” értesülése szerint Titulescu betegségére hivatkozva fogja nyilvánosságra hozni lemondását. A lap tudni-

véli, hogy Titulescu az utóbbi napokban kifejezetten és határozottan közeledett a nemzeti parasztpárthoz. Liberális körök véleménye szerint a közeledés már odáig érlelődött, hogy Maniu felajánlotta volna Titulescunak egy nemzeti parasztpárti kormány megalakítását. Ez a hír természetesen csak mint kombináció érdekes.

— Az athéni albán követet elgázolta Genfben egy gépkocsi. Genfből jelentik: Az athéni albán követ, Stavros Stravrit, aki feleségével együtt tartózkodik Genfben, kedden este autószeren cséltlenség érte. Egy gépkocsi elütötte. Súlyosan megsebesült.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.

GLUJ, PIATA UNIRII 7. szám

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon. — Saját tőkéi 85 millió lej.

Affiliált intézetek: Tordaanyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Keresztáron, Szászrégenvidéki Takarékpénztár r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. Arurak árai a vasut mellett. Betéteket elfogad

Postatorpedo — a technica legújabb vívmánya

Páris, július 5. A kultúra és a civilizáció fejlődése szoros összefüggésben van a közlekedés fejlődésével, persze nem csupán a szállítási eszközök, hanem a gondolatközvetítés fejlődésével is. A vasut, az automobil, a repülőgép, másrészt a telefon, táviró és rádió embere egészen más, mint az ekkor szokásos és a gyalogposta korában. Az életnek minden megnyilvánulása a »forgalom«-mal fejlődik, a gazdasági viszonyok elsősorban. Érthető tehát, ha a kutatók érdeklődése elsősorban a forgalmi eszközök felé irányul. A meglepő technikai találmányok egymást követik ezen a téren. Csak nemrég számoltunk be Opel rakéta-autójáról és máris egy új találmányról kapunk hírt, amely a levélpostát és csomagküldeményt van hivatva gyorsan továbbítani.

Az a gondolat, hogy a postát külön síneken szaladó kis kocsiikkal továbbítsák, már a múltban is felvetődött. Voltaképpen a nagy városokban használt csöpposta is ennek a problémának egyik megoldását jelenti. De a csöpposta csak rövid távolságra és egészen könnyű szállítmányok továbbítására alkalmas. Paddington és Whitechapel között van egy tizkilométeres hosszú földalatti vasút, amely csakis levelek és csomagok szállítására szolgál. Sebessége óránként 55 km. Ez is ennek a gondolatnak megvalósítását szolgálja, azonban az ilyen földalatti vasut költségére oly nagy, hogy távolságokban nem alkalmazható. Sokkal kevesebbe kerülne egy magasvasut, amelynek építménye a postakocsi kicsisége folytán egészen könnyű lehetne.

Két francia mérnök, L. Hirschbauer és A. Talon most a legapróbb részletekig kidolgozott tervet nyújtott be a francia tudományos akadémiához egy ilyen postai gyorsvonalat berendezésére. Szakkörökben nagy figyelmet keltett a beadvány és azt hiszik, hogy hamarosan meg is valósítják. A tervezet szerint a postakocsi torpedóalakúak lesznek és ugyszólván minden elfelállítás nélkül sikamlanak a levegőben. Nagyon könnyűre fogják építeni és hogy egyenletesen haladhassanak, súlypontjuk a lendülési középpontjukhoz közel lesz. Könnyű kerekeket gummi abronccsal és golyós csapággal látják el. A motorok szintén keveset fognak nyomni, viszont teljesítményük oly nagy lesz, hogy esetleg egy légcsavar is elég lesz a torpedó mozgására.

Mint hogy megfelelő intézkedésekkel kizárják a kisiklás lehetőségét, a posta torpedó meglepő gyorsan haladhat. Átlagssebessége 350 km. lesz óránként egyenes vagy csekély hajlású pályán.

hossza 2—3 méter, szélessége 40 centiméter, sulya üresen 100 kiló, megterhelve 125 kiló. A torpedó azonban játszva elérheti 400—500 km. sebességet is óránként. Maximális sebessége 520 km.

Bár a repdes vasuti pályákon is lehetne rendezni a postatorpedók utvonatát, ez még sem volna célszerű a kanyarulatok miatt. Ezért egészen önálló pályát kellene létesíteni. A torpedóposzton egy vasszerkezetű tartóból áll,

amely parabola alakú kettős felfüggesztéssel, mintegy 15 m magasságban szalad a házak felett. A rendkívüli könnyű építmény egyáltalán nem zavarná a lakosságot és kizárólag a postára volna szükség. Az egész magasvasutnak kiló méterenként 45—50.000 kiló sulya volna. A két mérnök szerint egy kilométernyi szakasz előállítására 100—120.000 frankba kerülne.

Három és félelvi fogházra ítélték a nagyváradi Komlós-cég sikkasztóit

(Oradea-Nagyvárad, jul. 5. Az Uj Kelet tud.) A nagyváradi törvényszék öt napi tárgyalás után ma délben hirdette ki az ítéletet a Komlós-Testvérek cég két tisztviselője, Spreng László főkönyvelő és Iványi Márton utazó bűnperében, akiket a vállalat két és fél millió lej sikkasztásával vádolt meg. A per előzményei még az elmúlt év őszére húzódnak vissza, amidőn egy rovasolás alkalmával a Komlós-Testvérek cég vezetői 400 ezer lej hiánynak jöttek nyomára. A gyanus Spreng és Iványi ellen irányult, akik ellen a cég annak idején megtette a bünvádi feljelentést.

Mielőtt azonban az előzetes vizsgálat a két tisztviselő ellen lefolytatást nyert volna, ezek dr. Fried János, a nagyváradi Kereskedelmi Csarnok titkára útján kártérítést ajánlottak fel a megkárosított vállalatnak. A tárgyalások megegyezésre vezettek, amelynek értelmében Spreng László és Iványi Márton kötelezték magukat 400 ezer lej visszafizetésére, a Komlós-Testvérek cég pedig visszavonta az ellenük tett feljelentést.

A megállapodást annak idején írásba foglalták s azt mindkét fél aláírta. Röviddel ezután azonban a Komlós-cég váratlanul feljelentést tett két tisztviselője ellen, akiket ezúttal két és fél millió lej sikkasztásával vádolt meg. A feljelentés szerint a cég üzleti könyveinek tüzetes átvizsgálása alkalmával kiderült, hogy a Spreng és Iványi manipulációi folytán elszemvedett kár nem 400 ezer lej, hanem két és fél millió lejt tesz ki. Egyszerűen feljelentést tettek orgazdaság miatt Barabás Andor kolozsvári kereskedő, valamint a két tisztviselő felesége s néhány rokona ellen is.

A feljelentés nyomán újabb vizsgálat indult meg, amelynek eredményeképpen a nagyváradi törvényszék Spreng László és Iványi Mártonon kívül még öt vádlottat vont felelősségre sikkasztásban való részvétel és bűnrészesség címén. A tárgyalás folyamán a vádlottak elismerték ugyan, hogy sikkasztottak, de cselekedetüket azzal próbálták enyhíteni, hogy a Komlós-cég állítólag 1500—2000 lejes éhbéért dolgoztatta őket, de megkivánta azt, hogy elegánsan öltözve, manikűrö-

zött körmökkel jelenjenek meg hivatalokban. Mindketlen tagadták azt, hogy az általuk elsikkasztott összeg két és fél millió lejt lenne ki. Spreng László főkönyvelő vallomásaiban azt állította, hogy a cégnek azért sikerült két és fél millió hiányt felmutatnia, mert a Komlós-vállalat hamis könyvvitellel dolgozott. A cég kényszerítette őt arra, hogy kétféle könyvet vezessen, az egyiket intern használatra, a másikat adóbevallás céljaira.

Nyolcévi börtönre ítélték a frankfurti családirtót

Frankfurt, július 5. A frankfurti esküdtbíróóság nyolcnapos tárgyalás után ma hirdette ki az ítéletet Wiechmann Frigyes volt vasuti tisztviselő bűnügyében, aki március 1-én megölte a feleségét, majd három apró gyermekével is végzett. Wiechmann szerint a gyilkosság felesége beleegyezésével történt, mert a kis család már nem bírta tovább a nyomort.

Wiechmann maga is öngyilkosságot akart elkövetni, az utolsó pillanatban

azonban visszatért és jelentkezett a törvényszéknek. Az esküdtbíróóság a 30 éves állás nélküli vasuti tisztviselőt előre megfontolt szándékkal elkövetett négy-szeres gyilkosság miatt 8 évi börtönbüntetésre ítélte, különböző enyhítő körülmények figyelembevételével.

Az államügyész 9 évi börtönbüntetés indítványozott. A vizsgálati fogsággal 3 hónapi börtönbüntetést kitöltöttek voltak.

Az ellopott rózsaszínű gyémánt régi helyén

Páris, július 5. A történelmi nevezetességű Chantilly-kastély nagy toronytermében ahol száz és száz vitrinben rég leltűnt koroknak a kincseit őrzik, a napokban érdekes ünnepség zajlott le. A világnak leghíresebb drágaköve, a rózsaszínű gyémánt hosszú bolyongás után visszakerült a Chantilly-kastély termének abba a vitrinjébe, ahol annakidején színjátzó pompáját annyian megcsodálták. Az ünnepség a kormány képviselőjének a jelenlétében folyt le és ezzel befejeződött ama regény, amelynek középpontjában a sokak által megcsodált és még többek által sóvárgott rózsaszínű gyémánt állott. Még emlékeztet, hogy milyen nagy feltűnést keltett annakidején a rózsaszínű gyémántnak, ennek a történelmi értékű kincsnek a hirtelen eltűnése. Negyvennyolc óráig működtek a chantillyi táviróapparátok a gyémánt eltűnése után és Párisból felszólították a világ valamennyi hatóságát, hogy igyekezzenek kézrekeríteni a rózsaszínű gyémánt tolvaját, illetve igyekezzenek megakadályozni a történelmi kincs eladását. Negyven detektív vonult ki Chantillybe, hogy ott, a lopás színhelyén folytassák a nyomozást. Megállapították, hogy minden hájjal megkent, ravasz gonosztevők lehettek a tolvajok, akik a lopás elkövetése előtt meg tudták semmisíteni azt a villamos jelzőkészüléket, amely a legkisebb érintésre alarmjelket adott volna.

Hosszas és meddő nyomozás után végre egy napon megtörtént a váratlan és örvedetes esemény. Egyik strassburgi szalóban az egyik inycfalatokat kedvelő szobalány egyik vendégnek a táskájából kilopott egy almát és amikor bele akart harapni, valami kemény tárgyba kicsordult a foga. Kiváncsian nézte meg, hogy mi az a különös tárgy, ami az almában rejtőzködik s ekkor látta, hogy a rózsaszínű gyémánt volt az almába oltajva. Azt az embert, akinek a táskájából a szobalány kivette az almát, nyomban letar-

tóztatták és ekkor kiderült, hogy többszörösen büntetett, Kauf nevű letörő az illető. Nemsokára a büntései is rendőrkézre kerültek.

A rózsaszínű gyémánt ünnepélyes visszahelyezésénél, amely most ment végbe, megjelent a franciaországi muzeumok legfőbb felügyelője, Lemonier is. Ünnepi szónoklatok hangzottak el, aztán a rózsaszínű gyémántot szinte meghatottan helyezték vissza a vitrinbe, amelyet Lemonier ezüst kulccsal lezárt.

Most jelent meg

SIPOS DOMOKOS:

Vágtat a halál

a korán elhunyt erdélyi író posthumus versei. A versek elé Szentimrei Jenő író részletes elrajzolat.

Ara 70 lei

KAPHATÓ
AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYBAN
CLUJ

Könyvelési és üzleti könyvek

különleges vonalzását készíti a

Cartea Românească

könyvgyár — Cluj

pontosan, jól és olcsón

Julius 10-én kezd meg közölni az UJ KELET
Max Brod világhírű regényét:

REUBENI a zsidók fejedelme

A tényleges történelmi magból kiindulva,
Max Brod egy középkori zsidó állam-
alapítási terv hősi eposzát rajzolja
meg megejtő, lebilincselő módon.

Az utolsó évtizedek leg-
művészebb, de egyben
legérdekesebb

legizgalma-
sab zsidó
regénye

A művészi fordítás dr. Hamburgné, Becsky Irén munkája

150

lejes könyvajándék a zsidó tanuló- ifjúságnak

Az Uj Kelet könyv-
osztálya a vizsgák al-
kalmából az alábbi
páratlanul olcsó zsidó
könyvcsoportokat bo-
csájtja a tanulóifjúság,
szülők és tanulók ren-
delkezésére;

I.

- ◆ Gyuri gróf: (Mesék és tör-
ténetek zsidó gyermekek
számára.
- ◆ Kiss József: Yokli (regény).
- ◆ Heine: A bacharachi rabbi.
- ◆ Dániel könyve.
- ◆ Zengő hárfá (zsidó verses-
könyv).
- ◆ Kabbalisták és csodatevők.
- ◆ Mivchar Schiré Amenu (hé-
ber dalok).
- ◆ A Talmud könyvéből. (A
hagyomány gyöngyei.

**Ennek a cso-
portnak az ára
az eddigi 310
lej helyett 160**

II.

- ◆ Kabbalisták és csodatevők.
- ◆ Zengő hárfá.
- ◆ Gorelik: Cion és a golusz.
- ◆ Sch. Alechem: Leégett ne-
mesek.
- ◆ Graetz Henrik élete és műkö-
dése.
- ◆ Dr. Marton: A zsidó nemzet
Erdélyben.
- ◆ Paneth: Utazásom a szent-
földön.
- ◆ Palesztina utmutató.
- ◆ Mivchar Schiré Amenu.
- ◆ Szokolov: Uj zsidó.

**A 10 könyv 213 lej bolti
ár helyett 90 lejbe kerül
(csak az összeg és 10 lej
portódij előzetes beküldése
mellett).**

III.

- ◆ Dániel könyve.
- ◆ Gyuri gróf.
- ◆ Zengő Hárfá.
- ◆ Mivchar Schiré Amenu.
- ◆ A Talmud könyve.

**Ez a csoport 185 lej bolti
ár helyett 90 lejbe kerül
(csak az összeg és 10 lej
előzetes beküldése mellett.)**

— **Eljegyzés.** Karl Mihály targulapu-
si nagykereskedő leányát, Arankát el-
jegyezte Kohn Zenó fakereskedő Vár-
viz.

— **Orvosi hír.** Dr. Sonnenwirth- Eis-
ler Melitta bőrgyógyászati és kozme-
tikai rendeléseit újból megkezdte Str.
Juliu Maniu 8. szám alatt. Bejárat a
Bólyai-utcából.

— **Meghalt a tábornoki vizsgán.**
Brassóból jelentik: Anineanu ezredes
a temesvári 1. számú tüzérezred pa-
rancsnoka 159 társával együtt néhány
nap óta Brassóban tartózkodott, hogy
a tábornoki vizsgát letegye. Tegnap
Anineanu a gyakorlati feladványt akarta
megoldani a tüzérségi lövöldében. A
nagy meleg miatt hirtelen rosszul lett
és szívizélhüdben meghalt.

— **Vasúti katasztrófa Franciaország-
ban.** Párisból jelentik: Caen mellett
tegnap délelőtt hibás váltóállítás követ-
keztében a páris-caeni gyorsvonat
nekiszaladt egy szembejövő személy-
vonatnak. Az összeütközés következté-
ben két ember életveszedelemesen,
nyolcan súlyosan és igen sokan köny-
nyebben megsebesültek.

— **Negyvenöt százalékkal emelke-
dett az elmúlt hónapban a kolozsvári
magánalkalmazottak között a munka-
nélküliség.** A Munkaügyi Inspectorátus-
hoz most futott be a Magánalkalmazot-
tak Szövetségének jelentése az elmúlt
hónap munkanélküliségéről. A jelen-
téshez csatolt statisztika szerint Kolozs-
váron az elmúlt hónapban megint ha-
talmas arányokban növekedett a ma-
gánalkalmazottak között a munkanél-
küliség. Statisztika szerint június ha-
vában a füzseres alkalmazottak és a
magánhivatalnokok között 45%-kal
több a munkanélküli, mint május havá-
ban volt. A jelentés további részéből
kiténik, hogy a Magánalkalmazottak
Szövetsége átiratban fordult Kolozsvár
Sfátul Negustoresc elnökségéhez kérve
hogy a Munkaügyi Inspectoratus után
a kereskedők az alkalmazottakkal kös-
senek egyezséget a reggeli nyitás
szabályozása érdekében. Ugyanez a
tendenciája annak a mozgalomnak is,
mely a vas-és mészkereskedések
záróját est 6 órában kívánja megál-
lapítani. Ebben a szakmában az üz-
lettulajdonosok nagy része örömmel fo-
gadta ezt az akciót és így meg van
minden remény a kereskedők és alkalm-
zottak közötti meg egyezésre.

— **Az összes német pártok egyhan-
gulag követelik a Rajna és a Saarvidék
kiürítését.** Berlinből jelentik: A kor-
mányprogram vitájánál a különböző
pártok szónokai a legkülönbözőbb
nyilatkozatok a belpolitikai és külpoli-
tikai problémákról. Egyben azonban
mindannyian egyet értettek, még pedig
abban, hogy a Rajna- és a Saar-vidék
feltétlenül és a legrövidebb idő alatt
kiürítendő. A szociáldemokraták közül
Breitscheid, a néppárt részéről Scheltz,
a centumpártból Perlitius helyeselték
a kormányváltkozatot, bár többi
hangsúlyozta, hogy a helyzet jelenlegi
megoldása csak átmenetinek tekint-
hető, mert a választások eredménye
után remélhető lehet a nagykoalíciós
kormány megalakulását. A kormányvált-
kozat ellen Vestarp, a német-nemzet-
iek és Freitag a nemzeti szociálisták
névén beszéltek. Szavazásra ma
délután kerül a sor és a jelek szerint
várni lehet, hogy a parlament nagy
többsége megszavazza a kormánynak
a bizalmat. A kommunisták valószínű-
leg tartózkodni fognak a szavazástól.

— **Makacs székrekedés, vastagbél
kataris, vértorlódás, puffadás, arany-
eres csomók, csirőfájás eseteivel a ter-
mészetes «Ferenc József» keserűvíz,
reggel és este egy-egy kis pohárral be-
véve, rendkívül becses háziszser. Klini-
kai megfigyelések tanúsága szerint a
Ferenc József víz még ingerlékeny be-
lü betetgeknél is fájdalom nélkül hat.
Kapható gyógyszerárakban, drogé-
riákban és füzserüzletekben.**

SPORT

Jiul—Romania. A vasárnapra tervezett
NAC—KMSC mérkőzés elmarad, mert
a Központ a Jiul—Romania országos
bajnoki elődöntő színhelyének Lupényba
való átvitelére vonatkozó Romania ovás
jogos voltát elismerte és a mérkőzés le-
játszását végérvényesen Clujra, f. hó 8-ra
tűzte ki. Amennyiben valmi újabb aka-
dály nem fog felmerülni, úgy Clujon a
szezon legizgalmasabb mérkőzését játsszák
le vasárnap, mely hatalmas érdeklődő
publikumot fog a városi sporttelepre
vonzani. Amennyiben a Romania a mér-
kőzést megnyeri, melyre minden reménye
megvan, úgy könnyen országos bajnok
is lehet, mert hátralévő ellenfelei gyen-
gőbb játékerőt képviselnek. A mérkőzést
Suciu kapitány, a romániai bíró kar
doyenja vezeti.

A Meteor országos biciklizversenye. Az
aradi Meteor klub vasárnap f. hó 8-án
országos kerékpárversenyt rendez, melyre
az ország összes biciklisporttal foglal-
kozó egyesületét meghívta.

A Hellas teniszversenye. Az aradi
Hellasnak, mely tudvalegleg többszörös
bajnok teniszszövetség, dr. Luput, Dör-
nert és Fülöpöt is tagjai közé számítja,
nemzetközi teniszversenyt — több neves
külföldi induló részvételével megkezdő-
dött Clujon a KAC több teniszszövöl
vesz részt ezen.

A Haggibbor házi teniszversenye. A
Haggibbor Sportegyesület Cluj, 1928 ju-
lius hó 16 től 20 ig a Calea Victoriei 117
sz. alatti pályakon házi teniszversenyt
rendez.

Versenyszámok:

1. Férfi egyes (házi bajnokság)
2. Női egyes (házi bajnokság)
3. Férfi páros (házi bajnokság)
4. Vegyes páros (házi bajnokság)
5. Férfi egyes ifj. (házi bajnokság)
6. Női egyes ifj. (házi bajnokság)
7. Férfi egyes II. oszt.
8. Női egyes II. oszt.

Feltételek:

1. A versenyen az FSSR szabályai ér-
vényesek és indulhat minden Haggibbor
játékos.
2. Az ifjúsági számokban csak azok
indulhatnak, akik 1910 vagy későbbi
években születtek.
3. A II. osztályú számokban csakis
azok indulhatnak, akik semmiféle verse-
nyen eddig nem nyertek s minden klub-
játékos, aki e feltételnek megfelel,
lehetőleg tartozik abban résztvenni.
4. Minden szám győztese díjazva lesz.
5. Nevezési díj: Első szám, vagyis aki
csak egy számban indul, 100 lej, melyen
felül még 50 lejért a többi összes szá-
mokban bevezethet mindenki. Ifjúsági já-
tékosok a fenti összegnek a felét fizetik.
6. Nevezési zárlat: 1928 július 12-én
18 órákor. Sorsolás ugyanakkor a „Bene”
kertben. Nevezések Radó Ernő szakos-
tály-elnökhöz adandók be delutánonként
a teniszpályán. Nevezéssel egyidejűleg
a nevezési díj azonnal fizetendő.
7. Verseny idő: Tekintettel az elég-
séges időre, a versenybíró fogja a játékok
idejét kiirni s azon pontosan tartozik
minden játékos megjeleni. Julius 29-én
egész nap, a még ki nem esett játékosok
állandóan rendelkezésre állani tartoznak.
8. Az I. és III. szám döntő mérkőzé-

**Amióta megjött az eszem,
Indiai banánt eszem**

seiben 3, a többi számokban 2 nyert szett
szükséges a győzelemhez.

9. A „Versenyszüri” áll: Gottlieb Jó-
zsef, Farkas János és Radó Ernő urak-
ból. Versenybíró: Wesel Károly ur, he-
lyettesei: Baumzweig Márton, Devecseri
László és Rosenberg György urak.

Cluj, 1929 június 27-én.

Haggibbor Sportegyesület Cluj.
Radó Ernő s. k. szakosztályelnök. Bíró
Andor s. k. elnök. Wesel Károly s. k.
főtítká.

Főlfényes nyugalommal utazhat, ha

Mocianu menetrendjét

magával viszi

Vasárnap

július 8-án az Erdélyi Zsidó Nemzeti
Szövetség

**HERZL
emlékünnepe t
rendez**

Az ünnepi beszédet
dr. Hamburg József mondja.

Só mért díszfelvonulás, szavalókórus,
karéneklés szerepelnek a műsorban

„HELICON”

iparművészeti műterem

Oradea, A. Vlaicu (Vámház-u.) 51.

Készít: művészeti festő-selyem

sálakaf.

apacs-kendőket.

Garantált színtartó mosható festék.

Kereskedők megrendeléseit leggyor-
sabban elintézzük. Művészeti művirá-
gok viszonteladókna állandóan rak-
táron. **Olcsó árak**

különlegesen berendezett

képeretező, aranyozó

műhely. Oval, kerek és B... keretek min-
den méretben Somlyai Mihály Cluj, Str.
és kivételben Somlyai Mihály Juliu Maniu 7.

FAGYAPOT

az elismert legjobb csomagolóanyag
24 minőségben, legolcsóbb áron szállítja AMIGO TESTVÉREK és TÁRSA
speciális fagyapotgyára Lugoj, Str. Unirii 10.

Clujon Calea Victoriei 61. szám alatt

Feuerstein Kálmán fakereskedő

További lepakatok: Arad, Braila, Bukarest, Craiova, Galați, Nagyvárad, Ne-
szében, Ploesti és Timisoara.

Közgazdaság

Hogyan szabályozza a törvény a borpárlat és borszesz készítését

(Cluj-Kolozsvár, július 5. Az Uj Kelet tudósítójától) A különböző szeszitalok készítéséről és forgalombahozataláról szóló törvényes rendelkezések sok félreértésre adtak alkalmat. Különösen áll ez a borpárlatra és borszeszre vonatkozó rendelkezéseknél, mert e két szesztermék elnevezésében néhány szakember is eltévedt néha. Éppen ezért közöljük itt összefoglalva borpárlatra és borszeszre vonatkozó rendelkezéseket:

A pénzügyminisztériumnak 339.541-1927. számú rendelete értelmében mindazon gyárak, melyek ellenőrző készülékkel ellátott lepároló kazánok felett rendelkeznek, készíthetnek először: 30% foktartalomig borpárlatot, melynek hivatalos elnevezése rachiu de vin. Ezen párlat után 1 lej adó fizetendő dekaliterfokonként. Ilyen rachiu de vin, magyarul borpárlat, hordókban szállítható és ital gyanánt fogyasztható. Ennélfogva világos, hogy ilyen fajta ital semmi korlátozásnak nem esik alá, mint például okául a cuika, melynek foktartalma nem haladja meg a 30 fokot. Korlátozás csupán a termelőre nézve áll fenn, amennyiben a rendelet szigorúan előírja, hogy borpárlat készítéséhez feltétlenül szükséges ellenőrző-készüléknek felszerelése a kazánra.

Ilyen ellenőrző készülékkel ellátott kazántulajdonosok 30%-nál magasabb foktartalmu borpárlatot is készíthetnek, természetesen a magasabb adótétel mellett (2.50 adó plus 20% ad valorem). Az említett rendelet azonban kiköti, hogy ilyen magasabb fokú borpárlat nem szolgálhat fogyasztási célokra, hanem csupán rum, likőr és konyak készítésére. Ebből természetesen következik, hogy ilyen magasabb fokú borpárlat csakis autorizált likőr, rum és cognagyáraknak szállítható, sőt a rendelet azt az utasítást is tartalmazza, hogy ilyen italok szállításánál a szabad forgalmi bárcán kívül még jegyzőkönyv is veendő fel, amelynek a küldeményel együtt kell rendelkezési helyére

jutnia. A rendelkezési helyen az illetékes pénzügyi közeg a jegyzőkönyvön igazolja az áru átvételét s ezután a jegyzőkönyvet a feladónak visszaküldi.

A borszesz (nem borpárlat) fogalmát a Garofild-féle törvény 41 szakaszának harmadik bekezdése a következőképpen határozza meg.

A borszesz (nem borpárlat) fogalmát a seprének és gyümölcscefrének párolása által nyerjük.

Ebből kitűnik az a tény, hogy a borszeszt nemcsak borból, hanem a felsorolt egyéb anyagokból is lehet készíteni. A törvényhozó valószínűleg abból a nézetből indult ki, hogy a 95-96 foktartalommal bíró szesz semminéven nevezendő melékízt nem tartalmaz és mivel a szóbanforgó törvény kizárólag a bor és gyümölcstermékek védelmére létesült, természetesen látszik, hogy a törvényhozás az ugynevezett „borszesz”-szel egyrészt kedvezményezni akarta a romániai gyümölcs és botermelést, másrészt az ezzel kapcsolatos ismert törvényes intézkedések segítségével el akarta nyomni a gabonából készíthető szesz gyártását. Ilyen borszesz előállításához rendes rektifikáló készülék szükséges, amilyenek a szeszgyárakban vannak alkalmazásban és merőben téves az a felfogás miszerint a deflegmátorral ellátott egyszerű főzőüstök gyártmányai, esetleg még 78-80 százalékból is előállítható, képesek volnának borszesz gyanánt szerepelni. A borszesz a törvényes intencióknak megfelelően hivatva lenne a gabonaszest pótolni és ennélfogva tulajdonképpen csak 95-96% foktartalmu volna forgalomba hozható. Ilyen borszeszgyárak azonban csak Besszarábiában állanak fenn. Ezidőszent 6-7 ilyen gyár működik.

A teljesség kedvéért megjegyezzük még azt is, hogy ilyen borszesz nem a gabonaszesz számára megállapított adót, hanem a II-ik pontban felemlített borpárlatra vonatkozó 2.50 adót és 20% ad valorem-et fizeti.

A malomipari gépek nem kapnak több vámkedvezményt. A legfőbb vámbizottság elhatározta, hogy július 6-án tul malomipari gépekre nem tartják fenn a behozatali vámok felfüggesztésének kedvezményét.

Román gyárosok tanulmányutja Szerbiában. Ujvidékről jelentik: Hétfőn délután Szabadkán keresztül több romániai gyáros érkezett Ujvidékre. A román gyárosok tanulmányutat tesznek Szerbiában, ahol Ignjatovic Dobril belgrádi nagyiparos fogja kalauzolni őket. A román vendégek névszerint a következők: Neogri Grigorie, Sztanes-

cu Iván, Negrescu Aurél és Criztescu Jonel. A román gyárosok hétfőn délután érkeztek Ujvidékre, ahova Belgrádból eljűk érkezett Ignjatovic Dobril és kedden délelőtt együtt folytatták az utjukat Szerbiába. A román vendégek szerbiai tanulmányutja több hétig tart.

A kazántulajdonosok szövetségének közgyűlése. A kazántulajdonosok szövetsége ez évi közgyűlését július 17-én délután 3 órakor tartja meg. A közgyűlésen a vezetőség a kazántulajdonosokat érdeklő új törvényes rendelkezéseket fogja a szövetség tagjainak hírül adni.

Huszezer lejes életbiztosítást ad az Uj Kelet minden előfizetőjének

Az Uj Kelet ingyenes biztosítási akciója szokatlanul nagy visszhangot keltett előfizetőinek és olvasóinak körében. Minthogy kiadónvitalunkhoz naponta érkeznek kérdések ingyenes biztosítási akciónk részleteire vonatkozólag, itt újból közöljük az akció feltételeit. Kívánságára minden előfizetőnk, valamint azokat, akik újlag lépnek be előfizetőink sorába, a Fonciera Általános Biztosító Rt.-nél, Románia egyik legjobb bonitású biztosító intézeténél a sorsolási népbiztosítási osztályánál 20ezer lej erejéig biztosítjuk és pedig úgy, hogy 220 illetve 310 lej ajándékban részesül.

Ha már előfizetője az Uj Keletnek és beküldi az egynegyedévi előfizetést előre úgy az Uj Kelet fizeti ki a biztosítási kötvényilletéket, valamint az első és hatodik hónapban esedékes részletet. Annak a régi előfizetőnknek, aki egyszerre egy félévi előfizetési díjat küld be, kifizetjük kötvényilletékét, valamint első, hatodik és kilencedik hónapban esedékes díját, vagyis a kötvényilletékek kívül három hónapon keresztül az Uj Kelet vállalja a biztosítási díjtételek befizetését.

Aki még nem előfizetője az Uj Keletnek, annak nem szabad elmulasztani a most kínálkozó alkalmat és már azonnal be kell lépjen előfizetőink sorába, mert ezzel nemcsak a legjobb erdélyi lapot szerzi meg magának, de kötelességét teljesíti családjával szemben és szerencsés esetben már néhány havi díjfizetés után is, ha a kötvényt kisorsolják, megkapja a teljes biztosított összeget.

Annál könnyebben megkötheti mindenki ezt a biztosítást, mert új előfizetőnknek is megadjuk ezt a páratlan kedvezményt. Ha az új előfizető az egy negyedévi előfizetési díjat beküldi, úgy

neki is kifizetjük kötvényilletékét, valamint az első és a hatodik hónapra esedékes díj összegét. Tehát háromszázhusz lej előfizetési díjból kétszázhusz lejt a Fonciera Biztosító Társaságnak fizetünk be előfizetőnk javára és így mindössze száz lejbe kerül az Uj Kelet negyedévi előfizetése.

Az új előfizető a onban egy félévi előfizetést küld be, annak még nagyobb kedvezményt adunk, mert a kötvényilletékek kívül kifizetjük helyette az első, hatodik és kilencedik hónapokra eső díjrészteteket, vagyis összesen háromszázhusz lejt és így az Uj Keletet az első negyedévben mindössze tíz lejért kapja. Senkinek sem szabad tehát elmulasztania ezt az alkalmat.

Még ma vágja ki alábbi szelvényünket, küldje be negyedévi vagy félévi előfizetési díját és nemcsak a lapot kapja meg napról napra, de teljesen ingyen, rögtön kézhez veszi kötvényét is, melyben a kötvényilleték és az első hónap díjanyugtáza van.

Ha a negyed, illetve félévi előfizetési díjat küldte be, a harmadik és hatodik hónapokban, illetve a kilencedikben nem kell pénzt küldjön a biztosító társaságnak, mert ezekben a hónapokban az Uj Kelet fizeti be ön helyett a díjat és automatikusan, minden fizetés nélkül kapja meg a szaldórozott nyugtát róla.

Fizessen elő tehát még ma s a melékelt szelvényvel jelentse be igényét az ajándékra.

Itt közöljük a szelvényt, melyet azoknak, akik a biztosítási kedvezményt igénybe akarják venni, be kell küldeniük és annak alapján a Foncierával felvételjük az ajánlatot, melynek fent körülírt kötelezettséggel beünket terhelnek.

Fonciera Általános Biztosító

sorsolási népbiztosítási szabályzata szerint, az Uj Kelet felhívása alapján biztosítani kívánom magamat huszezer leje

Kelt . . . . . 1928 . . . . .
 Név . . . . .
 Foglalkozás . . . . .
 Lakhely . . . . .
 Pontos cím . . . . .

Olvasható irást kérünk és pontos címet.

Hirdetmény

Az élesdi Sefard Imaház keres egy kis-családu, 40 éven aluli ובורק ויורק metszőt ki rendelkezik 3 elismert ort. Rabbitol lav-כהלה és tud איסור ודימה pászkenolni. Fizetés megegyezés szerint. — Utiköltség csak a meghívottnak lesz megtérítve. Levélbeni ajánlatok a fenti imaházhoz címzendők.

Amateurok, fényképeszek!

Fényképezési cikkeiket a legolcsóbban **BERNAT** papíráruháznál, Piața Unirii 29. sz. alatt **szerezhetik be.**

TÖZSDE

Valutapiac 1928 július 5 (Rador)

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3160-3165	—	—	491	3140	1105675	13678	60055	192750
Newyork	16350-16350	51880	51880	2548	16340	57360	70960	3375	—
London	798-799	2529	252875	12423	797	219575	3458	16404	48737
Paris	645-68	203650	20370	—	644	224950	278451	13251	39225
Milano	862-865	27260	27250	13385	860	301330	327875	17740	52526
Prága	486-487	153750	153725	—	485	1700	210262	—	25650
Budapest	2860-2865	9050	90850	—	2860	—	12366	58835	—
Belgrád	—	913	913	—	289	—	10925	5939	—
Bukarest	—	31750	31750	1550	—	—	35150	435	176
Varo	—	—	—	—	—	—	6430	7959	61
Bécs	2310-2315	7310	7311	—	1850	—	378250	—	—
Berlin	3920-3925	12397	12386	—	2300	—	47665	—	—
					3905	—	46936	806750	—

Száz lej árfolyama: Zürich (uto) 31750, Páris 1550, Budapest 35150, Bécs 435, Prága —

בעקאנטמאכונג!
 לוח לשנת תרפ"ט אין זעהר שאהנער אויספירונג איז יעצט ערשינען. פערנע איז ערשינען אין לוח פאן 152 יארע. 70 פערנאנען אונד 82 קאממענע יארע זעהר אינטערעסאנט אויסערעכנעם מיט איין שליססעל וועלכער ערקלארט אונד בעלעדערס נאמן גענוי דיא אויסרעכונג. זיינע הויפט בעצעדונגען קוועללע דיא לוחות: Uj Kelet könyvosztálya, Cluj Str. B. L. Pop 10
 אדער בייא:
 Farkas Márton, Cluj Str. Marinescu No. 26.
 מוכרי ספרים בעקאמען 10% רבאט!

Hirdessen az Uj Keletben

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Szombaton este 8 és fél órákor: Marusja, a kis cselédleány szerencséseje. (Ujdonság először. Urwantow világhírű új komédiája. Sorozatsz. 355.)

Vasárnap 6 órákor: Edenkert. (Poór Lili föllepésével. Mozihelyi előadás. 50, 40, 30, 20 és 10 lejes helyiárak. Sorozatszám: 356.)

Vasárnap háromnegyed 9 órákor: Marusja, a kis cselédleány szerencséseje. (Ujdonság, másodszer. Sszám: 357.)

Hétfő: Szombatesti hölgy. (Francia vígjáték-ujdonság. Esti előadás, mozi helyiárakkal. 50, 40, 30, 20 és 10 lejes helyiárak. Poór Lili föllepésével. Sorozatszám: 358.)

Szombaton este megvillik a Magyar Színház

Megnyitó előadás: Marusja Szendrői reggel 9 órákor megvillik a Magyar Színház pénztárának ablaka. A nézők érzése volt azt a sűrű, feketellő embertömeget látni, amelyek az előadásokra akarta biztosítani jegyeit.

Igen érdekes és nagyon változatos az első napok műsora.

Az első estén, szombaton már egy világhírű ujdonságnak, a Marusja-nak lesz a premiéré. Ennek a különös, újszerű, izgalmasan érdekes új darabna teljes címe: Marusja, a kis cselédleány szerencséseje. Az európai színházok legnagyobb szenzációja volt az utóbbi időben a Marusja. A főszerepeket Marsi Gizi, Petróczy Alice, Laczkó Aranka, Miklóssy Margit, Hoykó Ferenc, Kemény László, Mihályffy László, Tóth Elek, Lantos fogják játszani. A Marusja két egymásutáni estén fog színpadra lépni: Szombaton este és vasárnap este.

Vasárnap délután 6 órákor az Edenkertet, hétfőn este félkilenckor pedig a Szombatesti hölgyet adják. Mind a két darab az elmúlt évad óriási sikere ujdonsága volt. Mind a két darabban Poór Lili látssza a főszerepet. S úgy az Edenkertnek vasárnap délutáni, mint a Szombatesti hölgy hétfő este 8 előadását mozihelyiárakkal fogják meg tartani. Vagyis ezeknél az előadásoknál a legdrágább hely a legelső sorban 50 lej s a legolcsóbb jegy ára 10 lej. Jegyekről tanácsos előre gondoskodni.

Az elővételi pénztár nyitva van reggel 9-től 1-ig s délután 6 órától 9 óráig.

Tennisnadrág
la drill Lei 540

Trench-
Coat Lei 3400

Neumann M. Cluj
férfi- és fiuruha-áru-
háza Piața Unirii 14.

Columbia gramofon
és lemezek
Révész Ernő, Targu-Mures.

Hozományáról mi gondoskodunk,

ha férjhez adja leányát, kössön

hozománybiztosítást!!

Új rendszerű, nincs aránylagos fizetés, nincs csoport

DANUBIA

román általános biztosító részvénytársaság Timișoara, I. Bul.
Ferdinand No. 5. Kérjen ingyen ismertetőt!

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Férfjhezmenni, nőszülni szándékozó hölgyek, urak forduljanak b. z. al. mmal Hajnal I. ker. k. ügyoszt. házassági osztályához, Cluj, C. Reg. Ferdinand I. Személyesen 2-4-ig Főter 3. I. 684

Angliából hazatért d. sz. g. d. g. fiatal ember nőszülni óhaj. Közvetítéssel meg b. z. a. Bizony Ferenc házasságközvetítő irodája, Timișoara IV., Bul. Barthelot 21.

Intelligens zsidó leány, jobb kiszolgáló, pénztárnoki vagy más természetű állást keres Clujon. Megbízható 18^{éves} jellegére a kiadóba kér szíves megkeresést.

0000000

Pince

cca 250 m², világos, raktárnak, műhelynek kiadó. Malon-utca 28.

3 fiókos antik szekrény (200 éves) és egyéb bútorkok eladók Csaba-u. 14. Str. Hóra

Butorozott szoba két leány részére kiadó Str. Jasilor (Nagyszamos-u.) 12.

Butorreladás. Kifogástalan állapotban levő teljes ebédő, szalon, vendégszoba berendezés és egyéb butordarabok, mint rézágak, irasztal, fogások (stb. igen olcsón eladhatók. Str. Avram Iancu (volt Petőfi-utca) 3., II. 3 alatt. 705

Egyszeri próbahasználat meggyőzi, hogy a **Dr. TISCHLER-Creme** a legelőkeltebb arckenőcs. Aralmas anyagokat nem tartalmaz. Kapható mindenütt.

Főlevegat: Osváth
gyógyszertár - Targu-Mures

Pályázati hirdetés

A megyesi ort. izr. hitközség alulírott iskolaszéke pályázatot hirdet egy okl. férfi és egy női tanterőre 7. oszt. elemi iskoláján, kik egyelőre az alsó IV. osztályt vezetnék. Felhívtnak mindazok, kik igényt tartanak ezen állásokra, képesítésüket, korukat, családi állapotukat, valláserkölcsei életmódjukat, nemkülönb. eddigi működésüket valamint a román és német nyelv tökéletes birását igazoló okmányaikkal felszerelt kérésüket. fizetési igényeik megjelölésével, legkésőbb f. hó 15-ig alulírott iskolaszéki elnökhöz nyútsák be. Az iskola, melynek oktatási nyelve a román, f. évi október hóban lesz meg nyitva, az állások elfoglalása pedig f. évi szeptember 1. fog megtörténni. A kérvények a hitközséghez címzendők.

Medgves, 1928. július 2.

Az iskolaszék elnöke:
Robitsek József

KÖNYV UJDONSÁGOK

SZASZANOV
Végzetes évek

az európai katasztrófa a cári Oroszország háborús külügyminiszterének beállításiában. Paleologue nagyszerű naplójának szerkesztője

Ára 408 lei.

SCHIDLOF:
Az érvényesülés
művészete

Mindenki hasznát veszi, aki társaságban mozog

Ára 90 lei.

Mau rice Paleologue
II. Sándor cár tragikus regénye.
Ára 128 lei.

Lucien Murat hercegné

Nagy Katalin cárnő szerelmi élete.

(A híres cárnő első öszinte, leplezetlen életrajza.)
Ára 128 lei.

TOLSZTOJ
legnagyobb szerűbb regénye
Karenina Anna

újra kapható. — A kötetes 1060 lapos regény ára 384 lei.

Újra kapható **ERDŐS RENÉE** könyve
A nagy sikoly
(A népszerű író legkeresettebb könyve.) Az első és második kötet ára összesen 340 lei.

Marian Harry
Kleopatra szerelmi élete

Egyiptom hírneves királynőjének aki egymásután hódította meg a romai birodalom fejeit, első magyarnyelvű életrajza. Ára 136 lei.

Mauriac
A méregkeverő

a lélek poétájának, első magyarnyelvű könyve. A ma regényei sorozat. Ára izléses vászonkötésben 231 lei.

Lehetetlen szabadulni **Wallace** igazató regényének varázsától. Olvassa el

A Poliantha titka
címu regényét és ön is megerősíti ezt. Ára 136 lei.

A titokzatos banda
Ára 190 lei.

Zola
A pénz

Ára 289 lei.

SHAW
Ember és felsőbbrendű ember.

(Új kiadás.) Ára 170 lei.

Ludwigh Wolf
A játékos

Ára 204 lei.

JAKAB KOVÁCS

Írta: David Pinsky

— Szimü négy felvonásban

Fordította: Szabó Imre

Szimche: Jó jó... már hallottuk, már hallottuk.

Marijase: Kiváncsi vagyok, vajon Jakab ki fog-e veled kezdeni, amiért kidobtat... hiszen akkor majd mi is itt leszünk.

Szimche: Csak próbálja meg! Csak próbálja! (Lehajlik a bölcső felé és becézi a gyermeket)

Marijase: (a bölcső mellett) Nézzék csak, hogy elállja az egész bölcsőt. De hiszen tudod, hogy el kell utaznod. (Eltolja a bölcsőtől)

Szimche: (boldogan) Hogy alszik! Hogy alszik ez a kölyök!

Marijase: Az isten áldása van rajta. Úgy fénylik, mint a felkelő nap. (Megcsókolja a takarót és letörli könnyeit) Mennyit fog szenvedni, szegény, egy ilyen apa mellett!

Szimche: Hallgass már, te állat! Min dig csak beszélnie kell! A szája jár! Ahelyett, hogy kimerve a piacra!

Marijase: (sóhajtván) Jó, jó!

Szimche: Hát akkor isten áldjon meg, Tamara lányom. Nem kell busulni... Légy nyugodt. (El)

Marijase: (halkan Tamara felé) Ha úgy jönne, tudod, hogy gondolom, akkor ne légy ostoba... Viselkedj úgy, ahogy becsületes asszonyhoz illik. Légy erélyes. Isten megáldjon. (El)

Tamara: (kétségbeesetten fut a szobában föl és alá) Jaj nekem, jaj, jaj, jaj!

Rebeka: (belép) Hallgasson ide, maga azt mondotta az előbb, hogy azonnal hurcolkodjak ki a szobából.

Tamara: Mondottam, és aztán?

Rebeka: És aztán? Nem fizettem ki a szobát három hónapra?

Tamara: Visszaírtam az egész bért, csak menjen!

Rebeka: Nekem ne ajándékozzon, nem kell a maga ajándéka. Három hónapra fizettem, három hónapig itt akarok lakni! Az ember a szavát betartja!

Tamara: Maga eljegyezte magát Rafaellel és meg is esküdtött vele. Mégis elfutott tőle!

Rebeka: Igenis, tőle elmentem, mert elakartam menni, de innen nem akarok elmenni!

Tamara: Igen? Hát akkor majd meg csináljuk, hogy elmenjen!

Rebeka: Megcsináljuk? Ki fogja megcsinálni?

Tamara: Majd meglátja! Menjen! Hagyjon nekem békét!

Rebeka: Csönd! Csak ne izgassa magát! Egyelőre nem lehet tudni, hogy ki fog ebből a házból kihurcolkodni!

Tamara: Mit akar ezzel mondani?

Rebeka: Azt hiszem és úgy tudom, hogy Jakab itt a háziúr!

Tamara: Ó, igen! Nos, aztán?

Rebeka: Aztán az fog itt maradni, akit ő akar!

Tamara: Vagyis, magát fogja akar- ni! Maga fog itt maradni, ugy-e?

Rebeka: Meglehet. Mit lehessen tud- ni! Különösen a tegnapi csókjai után!

Tamara: A tegnapi csókjai után? Mi ez?

Rebeka: Igen, igen, megcsókolt. De mennyire!

Tamara: (fejéhez kap) Ó jaj! jaj!

Rebeka: Azt hiszem, ha tegnap meg csókolt, akkor ma mégsem fog kidobni Tamara: Igaza van, maga marad itt! Maga ittmarad és én kihurcolko- dom. (Felkiált) Isenem, hát idejuttot- tam!

Rebeka: Ha akarom még odébb lu- tott volna!

Tamara: Ki innen hitvány bestia! Ucca szeméj! (Eszelösen) Vagy ma- radjon, maradjon maga itt, a háziass-zony! (A haját tépi) Nem maradhatok itt, nem nem! Veszem a gyermekemet és megyek. Elmegyek! És itt nem ma- radhatok.

Jakab: (megjelenik az ajtóban és dermedten néz).

Tamara: (kiveszi a bölcsőtől a gyer- meket és kifut a másik szobába) Én itt nem maradhatok. Jaj nekem! Jaj nekem! (kimegy a másik szobába).

Jakab: Mi volt itt? Miért kiabált?

Rebeka: Mit tudom én?

Jakab: Miért mondja, hogy nem maradhat itt? Miért tépte a haját?

Rebeka: Tudom én? Meg van bo- loudáva! Hisztériás!

Jakab: (be akar menni a másik szo- bába, hirtelen visszafordul és megle- kinii Rebekát.)

Rebeka: (nem bírja Jakab nézését, kissé fölnyitja bluzát és zsebkendőjé- vel legyezi magát).

Jakab: Maga mondott neki valamit, ugy-e? Megbántotta?

Rebeka: Szót se szóltam. Mit mon- dottam volna neki? De ő megsértett. Bestiának és szemétnék mondott.

Jakab: Azt akarom tudni, hogy ma- ga mit mondott neki!

Rebeka: Mit akar tőlem! Mit néz- rám, akárcsak egy rablógylkos. Teg- nap egészen másképp nézett rám.

Jakab: Mondott neki valamit arról, ami tegnap történt?

Rebeka: Nem mondottam neki sem- mit! Rafael egész éjszaka a tüzhelyen feküdt, az ördög tudja, hogy került oda, örködött, nehogy ments isten, maga odatévedjen hozzánk, hahaha...

Jakab: (vadul liheg).

Rebeka: De én odavágtam neki, hogy fog rá emlékezni. Tamara nem bírta ki és kiutasított... Egyik szó ad- ta a másikat... Mit gondol el kell tü- röm a sértéseit?

Jakab: Tehát elmondotta a tegnapi dolgokat?

Rebeka: És ha elmondottam? Hia- zudtam talán? Ha megcsókolt, tudta, mi- ért tette. Jogom volt azt mondani neki, hogy ne hengegjen, nem lehet tudni, ki lesz itt a háziasszony!

Jakab: Igy mondtad neki? Bestia! Ki innen, takarodj!

Tamara: (át van öltözve, karján a gyermekek. Belép a szobába).

Rebeka: (Szívéhez kap, fejét odaszó- ritja a szekrényhez és sirögöresöket szinlel.)

Jakab: (Marokbaszorított kézzel áll és sziszeg). Ki innen! Ki innen! Ki innen!

Tamara: (A gyermeket leteszi a böl- csőbe és maga elé beszél) Így hát még is megtörtént. Tehát megtörtént. (Oda- megy Jakabhoz, elhuzza őt Rebekától) Ne vadulj!

Jakab: Ki azonnal! Takarodjon a szemem előtt!

Rafael: (Fejét az ajtón bedugja) Itt van Rebeka? Ó, jaj nekem, mi baja van, mi veled. Ó drága Rebeka, mi van veled? Ide nézzenek, hogy áll az öklé- vel előttem! Jaj nekem! Víz, egy kis vizet kérek! (Az asztalról levesz egy pohár bort). Segítség, segítség! Mind- járt idehivatam az embereket! Behi- vom az egész uccát! (Megigazítja Re- beka kendőjét) Rebekám, drágám, mi van veled? Mit akar tőled ez az em- ber.

Rebeka: (sápitozva) Akart... Rafael: Mit akart? Mondd már, mit akart?

Jakab: Azonnal vigye magával, mert nem állok jót magamért.

Tamara: (Visszatartja) Nyugodj meg! Térj magadhoz!

Jakab: Azonnal vigye el ezt a bes- tiát!

Rafael: Bestia?! Maga a bestia. Majd meglátja. Én lecsukatam magát! Jaj, mit akart ez az ember? Mit akart?

Rebeka: Meg akart verni! Tegnap még erőszakkal megcsókolt, ma már meg akart verni!

Jakab: Ki vele!

Rafael: Majd kimegy! Megy. Nem kell félni, te hitvány házasságtörő, te fegyenc. Te mocskos lelki ember! Az én feleségemet akarta csókolni.

Jakab: (rá akart rohanni).

Tamara: (visszatartja) Maradj csak nyugodtan, te megérdemted ezt. (Ra- faelhez) De maguk azonnal kotródja- nak.

Rafael: Majd, majd! megyünk. Ilyen házasságtörő, ilyen szoknyavadász. Hogy érzed magad, Rebekám! Haza akarsz jönni? Igen? Látod, drágám, kocsit is hoztam, hogy vigyem haza holmijaidat. Hehehe. Szinte megsejtet- tem. Hehehe... Látod, legjobb dolog mégis, ha az embernek saját otthona van. És saját ura. Gyere, gyere...

Ilyen házasságtörő, ilyen szoknyava- dász, ilyen gyilkos. De úgy kell neked, ha elszöktél az uradtól, lásd, mi követ- kezik azután. (oda-vitit neki egy po- hárt) Igyál, igyál. Hogy érzed ma- gad? Jobban vagy már? Tudsz már járni? Velem fogsz jönni? Haza jössz? Igen? Hehehe. Melátod, a jóisten meg fogja még büntetni őt. Ilyen gyil- kos! Ilyen rablógylkos! Hálát fogunk adni istennek, hogy megszabadultunk tőle. (Az ajtó felé kíséri) Hehehe. Me- gyünk haza... megyünk haza... Re- bekácska hazajön urához, hehehe... És ahogy hazajössz, mindjárt rád teszem a szép gyöngyöket. (mindketten távo- znak).

Jakab: (akit Tamara az egész idő alatt erősen tartott és nem engedte azt sem, hogy válaszoljon Rafael szidá- saira, megkönyörülten felsóhajt. (A, á, á! Végre jött a nagy megváltás! Erő- lenül leereszkedik egy székre).

Tamara: (bezárja mögöttük az ajtót, megfordul és erősen nézi Jakabot.)

Jakab: (nem állja felesége tekinte- tét, halkan) És te el akartál menni?

Tamara: Igen.

Jakab: Jaj nekem, jaj, jaj!

Tamara: A világ legborzasztóbb dol- gának tekintetem elhagyni tégedet, ez igaz. Amikor azt mondotta nekem, hogy megcsókoltad, akkor olyan un- dort éreztem, hogy el akartam futni.

Jakab: De most már nem mész el?

Tamara: Jól meg fogom gondolni. Tegnap megcsókoltad, ma pedig a korcsomban voltál.

Jakab: Hogyan tudod, hogy voltam a korcsomban?

Tamara: Anyánk kijött látott.

Jakab: Kijött látott?! De nem látta hogy mit csináltam bent, ittam-e, vagy sem. Ha akarod, meghallgathatsz előbb azonban vedd le az uccai ruhádat. Vagy nem, váriál. Drága Tamara, tu- dod mi volt velem máma? Olyan okos nő vagy és mégsem látad.

Tamara: Úgy látszik, mégsem va- gyok elég okos.

Jakab: Ha tudat volna, hogy mi men' végbe bennem! Amikor kialud- tam magam és megint józan lettem.. Érts meg engem, én magam is azt hittem, hogy egészen új ember lett belőlem, hogy a szenvedélyeim és lelki betegségeim eltűntek. És egyszerre a régi Jakab megint itt állott. Szégyel- tem magam, nem akartam eléd kerülni.. Mintha harapófogóval téptek vol- na, mintha a szívem őt fekiúdt volna az üllön és mintha valaki egy hatalmas kalapáccsal ütötte volna. Érted? Fel akartalak kelteni, ki akartam sirni ma- gamat előttem és akkor úgy éreztem.. hogy mégsem szabad elmondani neked ezeket. Te legjobban tudod, hogy sze- retlek, úgy szeretlek, mint az életemet

Tamara: Azelőtt én is így gondol- koztam.

Jakab: Azt akarom, hogy tovább is így gondolkodj. Nagyon a szívemre vettem ezt a dolgot. Azt mondtam ma-

gamban: egy hitvány, züllött fickó te, uolsó, mocskos szoknyavadász! Már megint elengedted a gyeplőt. És sirni szerettem volna előttem bocsánatot sze- reitem volna kérni tőled, de a szívem azt mondotta, miért sirjak, miért kér- iek bocsánatot, amikor amugy is el- vesztett ember vagyok. És tudod, a mai napon úgy imádkoztam, olyan oda adással, akárcsak jomkippur napján. Azt akartam, hogy isten segítsen ki en- gem ebből a bajból. És elmentem a ko- vácsműhelybe, elmentem dolgozni, mert munka közben jobban tudok gon- dolkozni. És dolgoztam és magamban vezekeltem. Isten engem úgy segélt, Tisztában akartam lenni magammal.. Megértettél engem?

Tamara: Miért nem mondtad ezt előbb, a teánál? (Leteszi kalapiát, odamegy a bölcsőhöz és a gyermeket is levetkőzteti).

Jakab: Látod, ez az. Tisztába akar- tam jönni saját magammal. Tudni akar- tam, vajjon a lelkem gyökeréig züllött- e vagyok-e, vagy csak véletlen, ami ve- lem most történt. Megértettél?

Tamara: (odalép hozzá) Ha ezt előbb mondtad volna nekem, akkor odamentem volna hozzád és azt mon- dottam volna: Jakab, itt a kezem, én téged tisztának tartalak.

Jakab: (megragadja a kezét) Ó, iste- nem! Tudd meg, hogy én ezt önma- gamban akartam elintézni. Jól megérts engem! Nekem az volt az érzésem, hogy belőlem soha, soha nem lesz em- ber. A régi Jakab beszélt ki belőlem, az iszákos, a lump... és amikor idead- tad arcodat, hogy megcsókoljam, úgy éreztem, hogy a szívfidalمام miatt innom kell.

Tamara: Honnan tudtam volna hogy az arcom ilyen érzéseket kelt benned.

Jakab: Bemertem a korcsombába... Ide hallgass! Reméltem egy snapszt és... és... és amikor a számhöz emel- tem a poharat, megint csak visszate- tem. És kimentem a korcsomból. Nos?

Tamara: (mindkét arcfelét megra- gadja) Valóban? Így eszéledkedél?!

Jakab: Isten engem úgy segélt. Nem hazudok, higyi nekem. Megkér- dezheted Chaiketól is.

Tamara: Elhiszem neked Jakab, nem kell tanu. (Átöleli és magához szo- ritja).

Jakab: Ide hallgass! A korcsomból fiúrdóbe mentem, hogy főfrissüljek és hogy tisztán gondolkozhassak.

Victor X. Ray
corporation
CHICAGO

Röntgen készülék — eredeti Coolidge-
tűb, diathermia, quartz-lámpa, electro-
cardiograf s egyéb

Radiológiai és elektroterápiai
készülékek vezérképviselője

SANAX

orvosi és higiénikus készülékek
lerakata București Str. Gh. Canta-
cuzino 2. Telefon 202-02 és 206-22.
Teljes körhízi, szanatóriumi és hőfürdő
berendezések, Elektroterápia-Hidroterápia
Mekanoterápia. — Egészségügyi felszere-
lések. Melegítő és ventiláló készülékek.
Elsőrangú referenciák. — Ingyenes pro-
spektusok és felvilágosítások.